

STUDENTENTS

IZNAK 2 REIZES
MĒNESĪ

AKADEMISKĀS DZĪVES LAIKRAKSTS

NUMURS MAKSĀ
20 SANT.

K. Branta un K. Upešlejas nodibināts 1922. gadā.

Redakcija un kantors
Rīgā, Meitroviča bl. № 11, dzīv. 15. (Ieeja no Valdemāra ielas). Tālr. 32636. Runas stundas:
svētdienās no 11—12, pirmdienās no 18—19.

Pasta adrese: Rīgā, Pasta kaste № 70. Pasta tek. rēķ.: 424. Gada abonem.: Ls 3.—
Sludinājumu maksa: priekšpusē 90 sant., tekstā 60 sant., sludin. daļa 20 sant., par
netirindīgu + 5% sludināj. nodoklis.

№ 154.

Piektdien, 11. oktobrī 1929.

VIII. ak. g.

Mūsu novērtējums.

Tās pašas slejas, kas pagājušā reizē puda slavinājumu Universitātei, tagad paudis nosodījumu. Ne Universitātei, ne viņas gaišiem svētkiem, bet tiem nožēlojamiem notikumiem šajos svētkos, kuri savijpojuši netikai studentu, bet arī visu akadēmisko un sabiedrisko dzīvi. Viņi vairs neprasa atkārtot, to katrs zin, bet viņi tagad prasa iztīrīt, bet gan prasa skaidrību tai troksni, kas ap viņu sacelts.

Cik liela neskaidriība šais notikumos un viņu novērtējumos vēl valda, lūdzina kaut vai presē vien rakstītā. — Tur vienotnes piedzīvojam konkordijām, tur konkordijas apzīmētas par vienīgo pret-korporēlisko studentu organizāciju veidu, kas reprezentē 7000 studentus, tur pat nodrukāts, ka korporācijas un konkordijas joprojām darbojas vienā koalīcijā, kaut gan šāda koalīcija ne mūždien nav pastāvējusi.

Bet arī pašiem dalībniekiem par notikumu pirmcēloni un viņu tālākām sekām nav skaidrības. — Kamēr korporācijām 28. septembris ir „sīkas iekšējās nesaskaņas studentu dzīvē“, konkordijām tas ir „nedzirdēts skandāls un neiecietība.“ Isten, kā parasti, nav ne viens, ne otrs apgalvojums, bet tie ir notuši vai pārspīlēti tik daudz, cik katrai ieinteresētai pusei tas ir bijis nepieciešams un vajadzīgs.

Tās nav ne „sīkas iekšējās nesaskaņas“, ne „nedzirdēts, pēkšņs skandāls“, bet gan tā paša studentu sabiedriskās dzīves purva rūgšanas process, kurā ķīmisko formulu daudzi grib uzminēt un par kuļa meliorāciju tik daudz runā un spriež. Šī purva virspusē laiku pa laikam izpeld burbuļi, nogatavojušies un tad ar troksni plīst. 28. septembris šinī ziņā nebija nekā sevišķi ārkārtīgs.

Ari tas sauciens: „Korporācijas ir jāreformē!“ — nav nekā jauns. Pašas korporācijas pat nodibinājušas veselas reformu komisijas, bet konventu sienās viss aplūsis. Pat vēl vairāk. — Pēdējā laikā tai preses daļā, kas atbalsta korporācijas, ir parādījušies raksti par mūsu studentu dzīvi. Un šajos rakstos, nemaz nopietnāki neiztīrājot pārējo studentu organizāciju veidus, bet tikai pāris vispārējos vārdos pieminot viņu maznozīmīgumu, ir pateiktas, ka korporācijas ir vienīgās veselīgās organizācijas un „kā aizpriedumi, tā arī daudzu cilvēku spriedumi par šo īpatnējo jauniesu saimi, par korporāciju studentiem, ir tikai aizspriedumi (A. Dauge, Latvī, № 2357).

Gribētos citēt vēl pāris vietas no tikko minētā raksta, kas pilns slavinājumu un cildinājumu mūsu studentu korporācijām, reizē ir arī attaisnojuma raksts visiem pret viņām vērtiem iebildumiem: „To (korporāciju) biedri dzīvo pašapziņīgāk, tie drīzāk visur uzstājas, grib un prot ievērot un arī apzinīgi ievēro pieklājības un labas uzvešanas formas un normas... Es vispār gribētu apgalvot, ka daudzu godīgu un prātīgu pilsoņu sašutuma izrādīšana par vienu vai otru korporācijas studentu senu ierašu, par kādu šķietamu divainību, vai bieži pilnīgi nevainīgu pārgalvību, ir neista, farizejiska un rāda, ka kritiķim trūkst humora, ka viņš vienkārši „špāses neprot“ (pastripojums mans. E. A.)...“

Es nezinu, vai Dauges kgs. šos savus vārdus pēc 28. septembra notikumiem vairs tur spēkā, vai ne, bet ka vēl arvien grib būt šo cildinošo un attaisnojošo vārdu cietīgi mantinieki, to gan pierāda tas, ka viņam arī 28. septembris, kā arvienu visos laikos, ir tikai „sīkas iekšējās nesaskaņas studentu dzīvē“ un vairāk nekā. Nu, ja kāds vēl ar to nav isti apmierināts,

Tagadējā un varbūtējo turpmāko incidentu lietā.

Izraksts no L. Ū. satversmes: — § 91. Studentu Padomes lēmumi, pēc to apstiprināšanas no Universitātes padomes, ir obligātoriski visiem Universitātes studentiem.

Jautājums: 1. — Cik liela mērā šo L. Ū. satversmes pantu ir Studentu Padome visās lietās un vietās ievērojusi?

2. — Cik liela mērā pamatots L. Ū. juriskonsultanta doc.

tad šos notikumus, manis dēļ, lai viņš uzskata par kādu šķietamu divainību, vai pilnīgi nevainīgu pārgalvību, bet korporācijas ir un paliek tās, kuļa grib un prot ievērot un arī apzinīgi ievēro pieklājības un labas uzvešanas formas un normas... .

Bet tā sabiedrības studentu un kritiķu lielākā, kaut arī godīgā un prātīgā daļa, kas šādai svētai un negrozāmai patiesībai nevar un negrib piekrist — tā ir neista, farizejiska, tai trūkst humora. Vēl vairāk — viņa vienkārši „špāses neprot...“

Piedodiet, visi labie gari, ka arī šo rindīņu rakstītājs ir viens no tiem, kas vienkārši „špāses neprot un ka viņš kopā ar otru tādu pat „špāses“ nepratēju, Jelgavas ģimnazijas direktoru J. Lapiņu kgu, atkārtoti: „Es neredzu mūsu tautai nākotnes no tāda gara!“

No Grieķijas senatnes mums pazīstams Herostrats, kas aizdedzināja slaveno templi, nezinādams neko citu izdarīt, lai viņu neaizmirstu, lai viņa vārdu ierakstītu vēsturē.

Ar Universitātes gaišajiem svētkiem mums atkal nāk atmiņā šis vārds. — Herostratā pārvērtušās konkordijas, šīs patiesībā maznozīmīgās un idejiski tukšās studentu organizācijas, kurām pat savas ārienes izcelšanā vien pietrūka kaut cik oriģinālākas izdomas. Bet viņas saprata, ka cietēja loma sabiedrības līdzjutības gaismā pārvēršas varoņa lomā un tiešām — 28. septembrī viņas lieliski triumfēja. Triumfēja pateicoties savu pretinieku ārkārtīgi īsredzībai un iedomībai. Kaut arī šis triumfs bij nožēlojams traips spožajos Universitātes svētkos, tomēr reizē ar šiem svētkiem viņš ierakstīts vismaz akadēmiskās dzīves vēstures lappusēs. Bet grieķu Herostratam jau nevajadzēja cildena darba, lai viņa vārdu neaizmirstu... .

Tiša un apzinīga arī no konkordiju puses bij šī konflikta radīšana Universitātes jubilejā, kad jau tās dienas ritā laikraksti viņu sagaidīja ziņodami, ka konkordijas nerespektējot lēmumu, gājienā katrā ziņā piedalīsies. Tas bij jau pirmais izaicinājums, pirmā degošā lāpa, ko viņas pielika gaišajam jubilejas templim. — Ja Universitātes rektors bij piekritis gājiena atbildīgā vadītāja lēmumam, tad konkordijas, kā akadēmiskās saimes locekļi nedrīkstēja to ignorēt, jo vairāk tā, „ēc, ka reizē ar to viņas ignorēja arī rektora lēmumu. Viņas varēja protestēt pēc svētkiem kā to, piemēram, darīja arī neapmierinātās nacionālo studentu biedrības, bet svētku dienā tīši ar bravuru provocēt pretiniekus, — tas nebija nekā cits, kā lēta slavas un popularitātes kāre, vēlēšanās no nenozīmīgā pacelties līdz varonim.

Bet šis tagadējais dienas varonis ar savu nebeidzamo jūsmošanu par Krišjāņa Valdemāra garu, kuļa viņš pats nezin kā parādīt un piepildīt, — tas ir varonis aiz pārpratuma.

Puse morāliskās atbildības par notikušo gulstas uz vienu, puse uz otru vainīgo. Ja pirmais vainīgais arī ta-

Dr. A. Loebera iesniegums L. Ū. rektoram, 26. martā 1928. g., kas nobeidzas sekošiem vārdiem: „... L. Ū. Padomei jāspriež pilnīgi patstāvīgi pēc sava ieskata, un viņas slēdziens nekad nav pārbaudāms Prezidiju Konventam.“

Līdz objektīvai un vispūstīgai apstākļu noskaidrošanai no L. Ū. Padomes puses, „Students“ kolēģija atturēsies no šo jautājumu apskatīšanas.

gad nedomās par sava garīgā purva meliorāciju, viņš tajā slīgs arvienu dziļāk. Bet otrais, kad sabiedrība būs aizmirsusi šo viņa pirmo, vienīgi pazīstamo „varoņdarbu“, vai arī gadījumā, ja viņš šādus Herostrata paņēmienus vēl sāks atkārtot, beidzot novērtēs šo varoni aiz pārpratuma — tad viņš pats pazudīs, jo neviens uz lēta, mākslota pamata nav pastāvējis un nepastāvēs.

28. septembra nožēlojamie notikumi nebija nekā ārkārtējs, bet viņi, varbūt, būs gan tie, kas studentu sabiedriskās dzīves rūgstošam purvam palīdzēs drīzāk izsusēt, drīzāk meliorēties.

Beidzot vēl skaidrības labā pāris vārdus ne vairs par 28. septembri, bet par 6. oktobri.

Studentu dienas komisijas priekšsēdētājs izteicis izbrīnēšanos un pārmetumu vienotnēm, ka tās no ziedojumu vākšanas atturējušās, neraugoties uz to, ka taisni viņas patlaban baudot studentu nama viesmīlību.

Vienotnes šo paskaidrojumu var apstiprināt tik tāju, ka viena viņu saimes locekle tiešām bauda studentu nama viesmīlību, ko vienotnes, jādama, būs arī pelnījušas, piedalīdamās ziedojumu vākšanā. Bet viņas noraida katru pārmetumu par itkā studentu nama idejas boikotu. Jo vienotnes arī šogad garantējušas, ka vismaz to summu, ko viņas pagājušā gadā ar bundžinām savāca, šogad iemaksās studentu dienas komisijai.

Kādā veidā vienotnes šos līdzekļus savāks — tā cita lieta, jo viņas nav atzinušas un neatzīst veidu, ar kādu līdz šim vāca ziedojumus studentu namam. Pret „ubaga iarbū“ studenta plecos jau sen protestēts šī paša laikraksta slejās. Un, liekas, tam beidzot sāks piekrist arī korporācijas, jo komisijas priekšsēdētājs, reizē ar pārmetumiem vienotnēm, paskaidrojis, ka studenti ar bundžinām uz ielas šogad iziet pēdējo reizi. Laikam arī viņas būs atzinušas, ka tā ir studenta pašcieņas pazemošana un kodīgās sabiedrības pazēimēs nav sevišķi patīkami klausīties. Svētdienas piedzīvojumi šos atzinumus, jādama būs, vēl vairāk pastiprinājuši.

Vienotnes, kas to jau agrāk atzina un agrāk meklēja citādus veidus, tagad var tikai konstatēt, ka viņu uzskats piepildījies.

Enriks Aivieksta.

Vai mūsu nācijas sajūta ir stabila?

Iecietības ziņā latvji ieņem vienu no izilām vietām Eiropas tautu vidū. Subjektīvi varbūt daudziem nepatīkamais šovīnisms periods raksturojams ar aklu visa sava mīlēšanu un svešu elementu iznīcināšanas tieksmi. Mēs šovīnismu neesam nekādā ziņā pārdzīvojuši, nekādā mūsu tautā atskanējis sauciens: „Kas nav ar mums ir pret mums.“ Rietum — un dienvidslāvu asā ienaida sajūtas mums nav pazīstamas. Varbūt mūsu zemes maigā daba atstājusi tik labvēlīgu iespaidu

uz individiem. Ar to ir savienoti zināmi labumi no ētiskā viedokļa, bet arī savi ļaunumi politiskā ziņā.

Tur kur minoritātes jautājumi tiek izšķirti ar zobenu un vairākuma varas politiku, ļoti ātri diferenciējas pati tauta, aizraudama sev līdz ar tos, kas citkārt būtu vēl „bailīgi tautieši“ un noteikti atstumdama „atkritējus“ un minoritātes. Lielās Vakareuropas tautas nācijas jēdzienu identificē ar valsts pilsonību (pavalstniecību). Tādēļ arī lielvalsts cīņa par minoritātēm piešķirāmām tiesībām ir ļoti grūta. Piemēri būtu: iri, velsieši un gēli Anglijā, bretoņi un elzasieši Francijā, vendi, leiši un dāņi Vācijā.

Par modernās minoritāšu problēmas garīgiem cēloņiem minami divi: vācu tautas diaspora un nevācu tautu sarežģītā problēma Austrijas-Ungārijas bij. ķeizarietē. Pirmās idejas pēdējais advokāts ir bijis netaisnais Strezemans, otrās runas vīri ir lielie čehi Masarīks, Benešs, polis Pilsudskis un citi. Vācu diasporas (33 milj. vāciešu dzīvo ārpus Vācijas) problēma palika akūta vienīgi pēc Versaļas mierlīguma, kad līdz tam nospīstās slavu tautas ienaida un „svaigas varas“ jūtu vadītas desmitkārtīgi centās atmaksāt vāciešiem. Šāda rigoroza politika ir ārkārtīgi ātrumā stabilizējuši nācijas sajūtu. Dienvidslāvu cīņas lozungus „svoi k svam“ guva panākumus sākot no Polijas un beidzot ar Slovēniju un Bačku. Nekā tamlīdzīga mēs latvji neesam piedzīvojuši: patiesi vērtīgu demokrātisku ideju vadīti mēs nevienam „nekāpām uz varzācīm“, ļoti mēreni izvedām agrāro reformu, oficiāli iznīcinājām tautību jēdzienu, devām vissplašāko kultūralo autonomiju nacionālām minoritātēm un vadījāmies visur no Šveices tautību attiecību ideāla.

Un ko mēs esam iemantojuši? Tikai to, ka mūsu nācijas sajūta vēl nav pietiekoši stabilizējusies. Visi, kam Latvijas pase, ir latvieši un līdz ar to visi var ļauties katram citas kultūras iespaidam. Vienīgi varbūt pēc žīdu priekšvārdiem mēs varēsim vēl kādu laiku sazmēt šīs tautas locekļus. Vadāmajiem no absolūti demokrātisma idejām, mēs esam likuši uz spēli mūsu nācijas sajūtu. Varbūt daudzi gribēs jautāt: vai tad pārvācošanās mums vēl var draudēt? vai tad krievu kultūras iespaids nav jau galīgi izbeidzies?

Šinī vietā es gribētu kavēties kādu brīdi pie latvju nācijas sajūtas vēstures. Neskaitāms skaits saišu sniedzas no Vācijas pāri uz Latviju. Neviens nenoliegs, ka vācu tauta ir mums visstuvāk kultūrali no Vakareuropas lielkultūras tautām. Neviens nenoliegs, ka mūsu literatūras un mākslas saknes sniedzas savos pamatos uz Vāciju. Neviens nenoliegs ka vācu tautas atvase — šejienes vācieši („baltvācieši“) ir bijuši mūsu senču dzimtskūņi, kamdēļ mūsu ienaidis pret viņiem negrib rīmties. Neviens nenoliegs, ka latvji savā dzimtenē ne tik vien politiski, bet arī kultūrali ir pārauguši mietpilsonībā sliktos baltvāciešus. Un tomēr neredzamas un neskaitāmas saites vijas starp latvjiem un vāciešiem un rada jaunas problēmas. Mēs varam vienīgi minēt šīs problēmas un sev jautāt: kādu atzinājumu mēs vēlētos.

Divdesmit gadus atpakaļ tautiskā sajūta latviešu vairākumā vēl nebija attīstījusies. Uz visas līnijas norisinājās strauja pārvācošanās. Oficiālā pārkrievošana gan bija devusi krievu valodu un dažās jaunstrāvnieciski noskaņotā aprindās pēdējā bija dienas „sīks“, bet literatū aprindās, kuļa vadība gulēja vēl to cilvēku rokās, kas bija apmeklējuši vācu skolu, simpatija pret krievu kultūru nekā nevarēja izcelties. Latvjiem piemīt viena kopēja pazīme ar valstsvāciešiem: viņi cit-

tautiesiem cenšas vienmēr izdabāt lietājot savstarpējā sarunā svešnieku valodu un jūtas bezgalīgi pagodināti, ja tie uzrunā latviski vai krieviski. Baltvācieši, turpretim, ir pretstats: viņi vienmēr lieto savu valodu un prasa viņas lietošanu no citām tautām. No laucinieku aprindām izaugušie latvju literāti nevarēja vairs saprasties ar saviem tēviem un mātēm, jo to strupā un svā dabā nepadevās dēla pilsēnieciskām parašām un galvenais, nevarēja šos jaunus elementus saprast. Mājas kultūras galīgais trūkums bija iemesls šīs, pa priekšu varbūt nelielās, plaisas pieaugšanai, — un rezultātā literāti stāvēja savrup. Baltvācieši ar savu lieliski attīstīto mājas kultūru un sevišķi viņu sievietes, kuņām, pēc Ģētes vārdiem, ir „šī brīnīga sejas krāsa un, trūkstot visam kaislibam, visslielākā mājokļa un viņu precēšanas pašsaprotamība, — bija latvju pārvācošanās pirmie iemesli. Jauktās laulības pastiprināja baltvāciešu kadru un tikai retos gadījumos šo laulību atvases palika par latvijiem. Vācietība kā modes lieta, vācu grāmatu pārākums par mūsējām, krievu skolu viduvējība un vācu privātskolu (Birkenruh, Lindheim) augstā kvalitāte bija „kārklu vāciešu“ izceļšanās galvenie iemesli. Pasaules kaņš pacēla latvju uz augšu un deva mums savu ne tikai politisko, bet arī garīgo neatkarību. Nostiprinājās latvju skolas, nodibinājās latvju augstskolas, daudzi kārklu vācieši atcerējās savu latvietību un palika par labiem tautas dēliem. Netrūka arī skeptiķi, pat starp latvijiem un to politiķiem. Daži no tiem vēl tagad dzīvo uz ietēm mēbeļiem, jo „nevarot zināt, kur mūs aizdzīs komunisti parit“. Un citi drošības dēļ devās par „Johanniem Luxing“, „jo nevar zināt“. . . . Varētu domāt, ka tagad Latvijas pastāvēšanas 11. gadā pārvācošana būs mitējusies, bet fakti pierāda pretējo. Vēl nesen (1926. g.) kāda frāsiņu latviete un pie tam latviešu korporācijas filistra meita lūdza policijas priekšnieku izdot tai jaunu pasi, jo dažus gadus atpakaļ izdotā stāvot rakstīts „latviete“ un viņa tagad apķērusies, ka esot „vāciete“. Nav arī brīnums, jo tēvam, kā pilsētas domes vācu vēlēšanu listes kandidātam, neērti būt par latvietes tēvu(!) Tani pašā laikā atrodas cilvēki, kas konstatē, ka „Leepin“ un „Maurring“ vācu uzvārdi, pirmais esot kādas vācu pilsētiņas (kur?)

apzīmējums, otrs nozīmējot mauru (Senspānijas?) gredzenu. Ir fakts, ka kāda latvju ārsta un rakstnieka, kārklu vāciešu izsmēķēšanas paskvilas autora, dēls, apprecēdams latvieti, audzē dēlus vācu skolās kā vāciešus (vēl tagad!). Labi vēl, ja visi tie oficiāli sevi atzīs par latvijiem: uz tiešo jautājumu par tautību. Jau par daudz prasīts, lai viņi veikalos runātu latviski, jo tautas vietās visvieglāki var pierādīt savu „kultūrāllību“: vācu valodas prasānu. Cik latviešu Siliņu, Putniņu, Liepiņu, Kalniņu, un citu vēl tagad nav sveštautiesu korporācijas? Daudzi varbūt nezina, cik lielu iespaidu līdz šim vēl atstāj uz latviešiem vācu skolas. Un būtu nopietni jāuzsauc mūsu kultūras sargiem: „deletificēšanās“ nav vēl izbeigusies! Pārvācošana vēl turpinās!

Un tomēr mēs varam cerēt, ka latvju skolas kvalitāte, kas atkarājas vienīgi no mums, būs par drošāko aizsargu pārtautošanās procesam. Nesen avīzēs parādījās ziņa, ka tikai 60% baltvāciešu precējot baltvāciešus, bet gandrīz visi pārējie latvju. Šis fakts tāpat var nozīmēt pārvācošanos, ja latvji jauktās laulībās būs „džentlemeņi“ un aklamizēsies, — kā arī baltvāciešu latviskošanās, ja latviešos savs raugs būs pietiekoši spēcīgs. Cerams, drīz būs tie laiki, kad nebūs vairs tādu „latviešu“, kas, būdami „nansenisti, negrib tapt par Latvijas pilsoņiem, jo tad vajadzētu iestāties „šini“ Latvijas armijā. . . — to viņu sirds nevarot panest.

Nav varbūt pārspīlēti apgalvot, ka dažreiz par karstākiem baltvāciešiem nostājas „jaunākie kārklu vācieši“ un lielākie krievu monarchisti ir luterticīgie Kalniņi un Liepiņi.

Par istu latvijiem daudzi zemapiņā būs piespiesti atzīt to, kas absolūti neprot nedz vāciski, nedz krieviski. No šī viedokļa es arī varētu atzīt mūsu skolu politiku: pasvītrot franču un angļu valodas mācīšanu. Viss tas būtu labi: 1. mēs esam visi latvieši un latvji tikai kultūrāli (nelaiķis Rainis vēl dažas stundas pirms nāves veltīja kādu īsu eseju problēmai kā latviski izteikt jēdzienu „latvijec“, „Lettländer“, „latvian“ pretēji nācijas locekļa apzīmējumiem „latys“, „Lette“, „letton“ un atrada visslabāko atrisinājumu pretstatā „latvietis“ kā politisks un „latvis“*) kā nacionāli —

*) Kā skan sieviešu kārtā vārdam „latvis“, vai patiesi „latve“?

kultūrāls jēdziens) 2. kā Latvijas pilsoņi mēs visi esam vienlīdzīgi lojāli pret mūsu valsti(?) un 3. mēs neliekam svaru uz mūsu iekšējo kultūru, vai tā vāciska, krieviska vai židiska, jo tā nodemokratijas viedokļa ir **privatlieta**, un prasām tika īvalstsvalodas prasānu, ja mēs patiesībā savos darbos neskatītos tagad vēl uzmanīgāki uz mūsu mīlo „nācijas sajūtas“ pasi. Mēs protam asi nosodīt vāciešu neloyalitāti pret mums, atrodam par nekaunību izgudrot par mums palamas („kuže“; sic!), visur redzam patiesi pamatotas sveškultūru briesmas — un tomēr aiz lakta pārpilnības nespējam novilkt robežu starp „latvijiem“ un citiem „latviešiem“ un teikt „**svoik svoim**“.

Ja mēs teorijā sludinām iecietību un mierīgu tautu sadzīvi savā starpā pēc cēla un vecā Šveices piemēra, tad būtu taču dabīgi izejot vienīgi no valstsvalodas prasānu viedokļa nekur un nekad neskatīties uz kultūrālo seju un vakardienas židu iecelt kā „latvijiem“ par izglītības ministri (kā tas notiek Vācijā un Austrijā), ja tas izrādītos par spēcīgāko.

Paldies Dievam, tas tā vēl nav un neapzinīgā nācijas sajūta vēl stipra diezgan, bet pēc kāda laika, kad „tiesiskuma“ jēdziens būs mūsu valsts dzīvē pieaudzis, tāds stāvoklis varētu rasties un tad būs grūti mums atšķirt „latvi“ no „latvieša“.

Vientīgi kvalitatīvi paceļot mūsu skolas mēsspēsīm radīt paaudzi, kuņas latviskuma afirmācija būs dzīva un spēcīga. Un tikai tad mēs varbūt varēsim teikt, ka nācijas sajūta latvju starpā ir stabila.

stud.-jur. Juris Grinbergs

Vecākais docents Alfreds Razums †

Vec. doc. A. Razums dzimis 1880. g. jūnijā Zemgalē savā tēva mājās Reizniekos pie Bauskas. Viņa tēvs — mācītis mūrnieka meistars — bija stingras dabas un cieta rakstura cilvēks, bet ar plašu vērienu dzīvē. Māte turpretim bija mīksta dabas, labsirdīga sieviete un kā skolotāja meita stipri ticīga.

Dēls Alfreds sevī bija uzņēmis savu abu vecāku galvenākās rakstura īpašības — bija stingrs un neatkāpīgs

pie savu mērķu sasniegšanas, ar plašu vērienu skatījās uz savu darbu, neie-laizdamies sīkumos un atkal mīkst, labsirdīgs pret saviem tuvākiem un līdzstrādniekiem.

Pirmo izglītību Razums baudīja mājās un vēlāk Bauskā pie sava mātes tēva, un Bauskas pilsētas skolā. Pēdējo nebeidzis R. pāriet uz Jelgavas reāl-skolu, kurās priekšgalā toreiz atradās ļoti pazīstamais pārdarogs Frīdrihs Kūlbergs. Šeit, laikam pirmo reizi, 15 gadus vecais R. parādīja rakstura stingrību savu mērķu sasniegšanā. — Tēvs negribēja, ka dēls aiziet uz reāl-skolu Jelgavā, kādēļ nedeva zirga, ko braukt uz 22 km attālo kuģiša pie-stātni Emburgā, bet dēls ilgi nedomā un gan ar mātes ziņu, aiziet kājām uz kuģi, tā aiztieks uz Jelgavu un iestājas reāliskolā.

Reāliskolā pavadītie gadi uz jauno R. atstāj uz visu mūžu paliekošu ies-paidu. No vienas puses stingrā pan-zija vācu ģimenes deva R. iespēju pie-savināties visas vajadzīgās manieres un labu uzvešanos, bet no otras puses „jaunā strāva“ toreizējā latviešu dzīvē un literatūrā un tuvas attiecības ar tās idejiskiem vadoņiem neļāva R. noslīgt sīkpilsontībā.

Skolā, lai gan no dabas apdāvināts, bija vidējais skolēns, jo viņam nepa-tika sevi piespiesties tikai tādēļ, lai būtu pirmais skolēns, bet savu brīvo laiku ziedoja vairāk pašizglītbai un skolēnu sabiedriskai dzīvei. Toreiz, 1896.—97. gados, cirkuleja skolēnu starpā Ed. Veidenbauma dzejas rok-rakstā, jo iespējās bija no cenzuras noliegtas. Veidenbaums atstāja uz R. dziļu iespaidu un viņš sāka rakstīt dzejas Veidenbauma garā un ja toreizējās latviešu skolēnu vakarnieku sapulcēs nebūtu tik nesaudzīgi R. nokritizēts, varbūt viņš būtu arī dzejnieks; šeit vai nu R. raksturā pārsvaru jēma mā-tes padevīgā daba, vai R. praktiskais prāts. Tomēr kādi R. dzejoliši ir iespiesti un pēdējais iespiests ap 1900. gadu, pēc kam gan R. vairs ar dzejniecību nav nodarbojies.

Jelgavas reāliskolas toreizējā skolēnu sabiedriskā dzīvē R. ieņem ar-vienu vienu no vadošām vietām, se-višķi kur vajadzēja reprezentēt latviešu skolēnus.

R. Jelgavā nobeidz reāliskolas 6 kla-ses, bet 7-to papildu klasi aizbrauc no-beigt Čerepovecā, Novgorodas guberņā. Šeit R. nāk tuvākos sakaros ar krievu

Jānis Rutkis.

Ciet.

Vai tu nedzirdi, ko stāsta rudens vēji,
Vai tu nedzirdi, ko bālās lapas čukst,
Kad tu viens pa novakaru eji
Un kad tavai sirdij drauga trūkst.

Vai tu neredzi, ka mīla ir tik maldī,
Pasaulē viss, viss ir nepatiess.
Topi cietis un savas sāpes valdi
Tad, kad tevi aizmirsis ir Dievs.

Meklēt drauga cilvēkos ir velti —
Tu sev ciešanas ar to tik uzņemies,
Ciet, kad tavi centieni top pelti,
Ciet, kad tevi aizmirsis ir Dievs.

Visvalds Jankaus

Dzīves sauciens.

Izgaist tālē krasts pēc krasta,
Viņņu vaļņu aizvadīts. —
Izgaist aizejošie masti,
Aizpeld mākonis, vēja dzīts...

Bet tik tālāk, nepiestājot,
Trauc mans kuģis, vēju skauts. —
Vēl tam miera ostā mājot,
Vēl tam atpūsties nav ļauts.

Vēl man jāredz neredzētais,
Nesniegtais vēl jāsniedz man...
— „Tik uz priekšu!“ — dzīves svētais,
Dzīves lielais sauciens skan.

Mans feļetons

— nav feļetons. Tā — patiesība, kas jācenšas mīkstināt līdzībām un svešvārdiem. Kultūrālā pasaulē pie-jemts runāt bez intonācijas — parler sans accent, bet feļetoniskā stāstījumā jau piedod — parler avec accent, ak-centējumu izteicot līdzībā.

Mans feļetons ir tikai feļetons, — jo nejdzīgā neiecietība, atsevišķu organi-

zāciju dīžošanās ar savu „krāsaino“ nacionālismu un sapuvušo olu argumen-tācija vēl neizsauks mani emocionālo affektāciju, — jeb Šekspīra vārdiem sakot:

I have felt so many quirks of joy and grief
That the first face of neither, on the start,
Can voman me into it.

„Es sveicu tevi tu Augstskola skai-stā, tu Latvijas degošā sirds“. — Mēs visi viņu sveicam. Bet godā turēt vēl neprotam. Desmit gadu dienā midam kājām viņas lielo autonomijas ideju. Kad svētki nobeidz un visi incidenti likvidējas, nāca prāta teika par bibeles patriarchy Davidu. Viņš neatlaidīgi diendienā lūdzis Dievu par slimā dēla izvērēšanos, bet pēc dēla nāves tūlīt aizmirsis viņu un sācis līksmoties. Liela autonomijas ideja un nacionālais gars akadēmiskā saimē ir miris. Ir laiks priecāties, līksmoties un dalīt „krāsaino“ vācu buršu mantojumu. Ir pienācis laiks, kad autonomija un nacionālisms palicis par tīrgus precī.

Ir trīs veida aristokratijas: — dzimts, naudas un gara aristokratija. Pēdējā ir visvairāk izcila. Ne velti Frīdrihs Lielais teicis savam galma maršalam, kad tas negribējis dot vietu pie ķē-niņa galda lielajam domātājam Voltē-ram: — Gara pasaules privilģētie ir ierindojami kopā ar valdiniekiem.

Viscaur un visur, visos laikos ap šīm aristokrātijām grupējās sāncensī, skauģi, nelabvēji un lišķi. Mūsu akadēmiskā dzīvē pastāv viena, pavisam savāda, aristokratija — „krāsu“ aristokratija. Un ap viņu tad arī grupējas vesels bars skauģu, sāncensu, lišķu un nelab-vēju. Viņas arguments — ola, morale — citu nicināšana un loģika — kas nav mans, tas nebūs arī tavs un kas ir tavs, tam jābūt manam.

Senēka pareizi izteicies: — katra mulķība cieš no savas garlaicības. Pal-dies Dievam, ieilgušais „krāsu“ kaņš vairs nav garlaicīgs. Viņš atsvaudināts ar sapuvušām olām un „krāsainās“ kommlitones nostājušās līdzcintāju rindās. Bet pretējai, cietējai pusēi gri-bas atgādināt Voltēra vārdus: — katrs kaņš, ko neizcina gara pasaules laukos, ir vienkārša laupīšana.

Vai kauns — kāds gods, vai nauda — kāda manta. Krāsa mans gods un organizācija ir mūsu „krāsainās“ jau-natnes augstākā atziņa, valstiskais gars un nacionālā ideoloģija. Tā ir, mīksti izsakoties, visrupjākā cilvēka personības pazemošana. Ģēte teic: —
Volk und Knecht und Überwinder,
Sie gestehn, zu jeder Zeit,
Höchstes Glück der Erdenkinder
Sei nur die Persönlichkeit.

Kaut kur rakstīts un vēlāk pārdrūkāts, ka konkordijas esot dibinājuši cilvēki, kas gribējuši reformēt korporācijas. Ja jau tādu žēlīgu uzmanību konkordijas parāda korporāciju likteņiem, tad kā lai izskaidro mikro „krāsu“ kaņu? Vai šī ideāla konkordiešu tieksme nav iz-skaidrojama ar pavisam citādas dabas tieksmi — centies pēc „krāsainās“ gaismas, lai paši varētu viņā spīdēt. Viņi lepi uz savu pēdējo dienu popu-lāritāti, vai Ozoriusam (De-gloria) līdzīgi nebūs jāatzīst, ka popularitāte bēg no tiem, kas viņu meklē un seko tiem, kas viņu neievēro. Jo pirmie pielāgojas apkārtnes nevēlamajām parašām, otrie kaņo pret viņām. Ko līdz „krāsu“ kaņi un nīknās olu ciņas, kad lasām „J. Z.“ 226 m. korporāciju frakcijas locekļa Žuniņa ziņojumu, ka korporā-cijas un konkordijas reprezentē patrei-zējo St. pad. vairākumu. Tāds ar tādu beidzot sapratušies. Un taktikas jau-

tājums, — līdz kuņam laikam šī sa-prašanās būs izdevīga!

Vai labāki Šekspīrs to varēja teikt: — ir jāattaisnojas parunāji, ka nabagais nodzis zirgu, ja jāšus ceļā dosies? Un ko var sliktāku iedomāties, ja jaunā akadēmiskā laikraksta „Studentu Dzī-ves“ redaktors paziņo, ka par ievie-totiem rakstiem dažās nodaļās, viņš uzņem atbildību tikai preses likuma priekšā. Ar to teikts, ka redaktors neuzņem moralisko atbildību par ievietotiem rakstiem. Cilvēks, kas ne-uzņem moralisko atbildību par savu darbību, līdzīgs Šekspīra nabagam, ar nodzīto zirgu. Tikai jaunā simpātiskā laikraksta paliek žēl, ja viņam tājākās gai-tās jāpaliek par redaktoru nodzīto zirgu.

Lasītājs jautās, ko gan „krāsainie“ kommlitoni teiks par manu feļetonu. Ir tauti ziņā frančiem klasisks izteiciens: — kas nav dabīgs, tas ir nepilnīgs. Nepilnīgais pats par sevi runā gaišu valodu. Un necenstos šeit savu spalvu grozīt un lauzīt, ja nepilnīgais nepre-tendēts uz ārējās varas pilnību. Un ko viņš par to visu teiks, tas man nekrit svarā. Jo zinu tikai vienu patie-sību: — mēģini pajokot ar vergu, viņš tev griezis muguru.

Tā bij arābu paruna. Mūsu laik-meta tulkojumā viņa skanētu: — mē-ģini parunāt ar nepilnīgo kā ar cilvēku, jeb aizdod viņam savu zirgu, — atbildes vietā saņemsi sapuvušo olu, zirga vietā — nodzītu lopīņu.

Dzird runājam, ka ieilgušā „krāsu“ kaņā, no ieinteresētām personām ir pārkāpti Universitātes satversmes auto-nomijas princīpi. Bet likums jau nenod-arbojas ar sīkumiem — de minimis lex non curat, — kaut arī šīs sīkums būtu nostājies likuma vietā.

R. Voicans.

tautu un nezaudē simpatijas pret viņu līdz sava mūža galam.

1901. gada rudenī R. iestājas Rīgas Politehniskā Institūta inženieru nodaļā, kuŗu pēc vairākiem pārtraukumiem nobeidza 1909. gadā ar būv-inženiera gradu. Politehnikā R. diezgan kārtīgi veic savas studijas un atrod laiku nodoties studentu sabiedriskai dzīvei, iestādamies toreiz ilegālajā stud. biedrībā „Zemgaliņa”. Nav neviena studentu streika pret cara valdību, kuŗā R. neņemtu dalību, dažreiz arī ciezdams represijas no administrācijas puses. Darbojas kā latviešu studentu pārstāvis toreizējā „Studentu Birojā”, daudzās komisijās un apspriedēs. 1905. gada revolūcijā piedalās kā idejisks agitators, emigrē uz Somiju un Zviedriju, kur dabū nevainīgi ciest no to zemju administrācijas. Pēc tam 1906. gada rudenī atgriežas Rīgā un turpina intensīvi studijas Politehnikā, kuŗu nobeidz 1909. gadā ar uzslavu. R. bija pirmais students Politehnikā, kuŗš savā diploma darbā pielietoja dzelzbetona konstrukcijas.

Pēc Politehnikas beigšanas R. dabū aprīķā zemes inženiera vietu Borisoglebskā, Tambovas gub. Tagad R. sākas jauns dzīves posms — viņš atrod sevi par vairāk piemērotu praktiskam inženiera darbam. R. nebaidās būvniecībā pielietot jaunākās modernākā dzelzbetona konstrukcijas un viņš uzbūvē tānī laikā garāko dzelzbetona tiltu.

Pēc pāris gadiem R. dienvid-austur Krievijā jau tiktāju pazīstams, ka Saratovas gub. zemstē aicina viņu uz Saratovu noorganizēt un vadīt ugunsdrošu ēku būvniecību. Ar ievērojamu veiksmi R. veic šo uzdevu. Šinī pašā laikā parādās viņa pirmie zinātniskie darbi: „Опытъ надъ желѣзо бетономъ и опредѣленіе основныхъ допускаемыхъ напряженій”, „Руководство къ изготовленію песчаноцементной черепицы” un „Покрѣтити огнеупорныхъ крышъ”. Šeit R. sāk arī nodarboties ar pedagogiku, nodibina zemes desmitnieku skolu un pasniedz starp citu arī „būvkonstrukcijas”.

Tomēr viss tas neapmierina Razumu. Viņam patīk vairāk dzīvā praktiskais inženierbūvniecības darbs un neskatoties uz labo stāvokli kā sabiedriski, tā arī materiāli, R. 1913. gada rudenī atgriežas uz Rīgu, nodibina būvfirma „Inž. A. Razums un Ko.” un sāk nodarboties ar inženierbūvniecību. No tā laika ievērojamākām būvēm, kuŗas R. izveda, jāatzīmē Rīgas pilsētas sistēmatisks kanalizācijas izbūves Maskavas un Pēterpils priekšpilsētās un Daugavgrīvas cietokšņa jaunbūve Mangaju salā.

Nokavēti jaunumi.

Nokavēšanās. Un ko lai tur dara, ja redaktori nespēj notikumus bremzēt. Kauču ar magnētu būtu turējuši, kolbā spundējuši, vēsturiskajā Universitātes karcerī sēdinājuši un istajā laikā vajā laiduši. Rakstus gan tie labprāt prot „nākošai reizei” atstāt. Būtu tad nu labāk pašus notikumus nākošai reizei pataupījuši. Raksti un vecas ziņas jaunākā numurā.

Rokā. Atradums. Atklājums. Pamats četrām krāsām. Kas meklē, tas atrod. Četras māsas. Četras Latvijas māsas uzdāvājušas četras krāsas: apvelk ap galvu, apvelk ap krūtīm. Trim no tām dažādi krāsu podi, bet ceturta devīgi pievieno zeltu. Latvija brīnās un nesaprot šādu radu būšanu. Krāsu dēļ meitas tikušas māsās, tā kā pašu bez zemes atstājuši, visām kopā māti nav meklējuši. Dēli pārgudri palikuši, kopš vāciskos deķeļus uzlikuši. „Skati cepurī un tu redzēsi vtru”, izgudroja konkordieši un kopēju korpoļu deķeļi. Skaisti dekorējuši savu bodīti, tie tukšos plauktus cik varēja pildīja vienotnēs redzētām mantām. „Mēs dzīvojam Valdemāra garā, viņš mūsu priekšzīme”. „Viņš dzēra, bet nepiedzēras Maskavas studentu vakaros,” saka viņu filistris, „arī mēs varam dzert, bet ne piedzerties,” domā „valdemārieši.” „Mēs esam latvieši ar latviskiem vārdiem, kā daudz ko gribam, bet par visu vairāk, lai trīs jaunatnītās arī dabūtu korporācijām līdzīgos deķeļus. Dodiet mums skaistas cepures, tad mēs dosim skaistus darbus, jo skaistiem darbiem vajag skaistas ārienes!”

Lielais pasaules kaŗš 1915. gadā aizved Razumu Rēvelē, kur tas tūlīņ saņem Rēvelē cietokšņa izbūves darbus un ar to dod iespēju pelnīt maizi apm. 2000 strādniekiem dienā, kuŗi savā vairumā bija latviešu bēgļi; arī daudzi no mūsu inteliģences atstāja darbu pie Razuma.

1917. gadā pēc revolūcijas Krievijā, R. ievēl Rīgā par pilsētas būvnodeļas vadītāju, bet sekojošā vācu okupācija pārtrauc R. darbību būvniecībā un tas atkal nododas pedagogikai — piedalās Latv. Izgl. b-bas vidusskolas organizācijā, darbojas pirmā latviešu vidusskolā par matemātikas virsskolotāju un saraksta savu grāmatu „Mēchanika.”

Dziņi okupētā Rīgā R. panes ar grūtībām un pie pirmās izdevības pēc Brestļitovskas miera līguma R. aizbrauc uz Maskavu certbā, ka tur dzīve būs labāka. Drīz vien viņš pārliecinās, ka Padomju Krievijā viņam nav iespējams pielietot savas bagātīgos piedzīvojumus būvniecībā un 1919. gadā R. atgriežas Rīgā, pamēdamas līdz visus agrākos materiālus par Daugavas izbūvi. Šeit R. turpina pētījumus Daugavas spēkstacijas izbūvei pie Doles. Ar Pagaidu Valdības atgriešanos Rīgā R. turpina iesāktos darbus un paliek par Daugavas izbūves valdes priekšnieku līdz organizācijas likvidēšanai. Šinī darbā R. parādīja savas spējas teoretiskās prasības racionāli izveidot vajadzīgās formās un saraksta „Daugava kā ūdensspēks un kuģniecības ceļš.” 1920. gadā R. kā speciālists piedalās miera līguma noslēgšanā ar Padomju Krieviju.

Pie Latvijas Universitātes nodibināšanas R. kā Latv. Izgl. b-bas un Latvijas Inženieru S-bas pārstāvis ņem te dzīvāko dalību inženierzinātņu fak. organizēšanā un kopā ar uzaicinātiem mācības spēkiem izstrādā fakultāte mācāmo priekšmetu sarakstus. R. no Universitātes dibināšanas līdz nāves dienai bija vec. docents pie būvsaimniecības katedras. Universitātes pirmos četrus pastāvēšanas gadus R. bija nepārtraukti par Universitātes Padomes locekli un noorganizēja tagad pastāvošo Saimniecības Padomi un fakultāšu saimniecību.

1924. gadā R. nodibina būvfirma „Inž. A. Razums un Ž. Egļitis,” kas no 1925.—1928. g. izpilda Liepājas-Glūdas dzelzceļa jaunbūves I. iecirkņa būvdarbus, kur R. ar lielo iniciatīvu un darba izpratni atrisināja vissarežģītākos uzdevumus. Razums bija pirmais uzņēmējs, kuŗš nebaidījās mēchanizēt darbus, iegādājot un laižot darbā pirmo reizi Latvijā modernākās būvmašīnas.

„Simtiem jaunekļu esmu nodevis korporācijām,” nopūtās direktors Lapiņš. „Tagad redzu, ka vilciens viņiem par prastu, spieķis par smagu un deguns debesis. Draugs tiem pēc stāvokļa, parāds miļš brālis un visa dzīve plāns urbjamais galds! Maz ir tur graudu starp pelavām.”

„Mēs dzīvosim civilāulībā,” sacīja krāsnesis krāsnesei. „Tā būs izmēģinājuma laulība ar daļītu mantu un vārdiem. Es būšu tavs un tu būsi mana un nekāds „Austrums” nebūs mums starpā. Ne uguns ūdens mūs var šķirt, ne ļauni cilvēki. Tu būsi mana rapiera aizsardzībā, par tevi pacelšu savu alus kausu, kad dziedāšu savas dziesmas un visos gājienos tu būsi man astē.” — „Tu esi mans sākums, tu būsi mans gals! Tu vārdu un krāsas man devi un vienmēr es biju tava. Liela un stipra ir mana mīlestība un viņas liesmām nēlīdz ne ūdens ne ugunsdzēsēji, nekādi likumi ne tikumi nav ņemami vērā, es iešu tev līdz! Ko teiksi, to darišu un pat šodien esmu ar mieru doties istā laulībā, jebšu tā būtu mana nāve. Mans konvents padodas tavam konventam!”

„Sveiki kommlitones un kommlitoni,” ardievojās „Austrums,” „ja man jā-upurē savā gājienā vieta jūsu derībām, tad kam un kas būs jāupurē jūsu laulībām. Robs prezidīja lai vairo jūsu priekus, bet nāids būs mana dāvana jūsu laulībām.” Tomēr mums ir 23 korporācijas, starp tām sešas sieviešu un 73 citas organizācijas, starp tām šādas un tādas.

Klibjānis

1928. gadā R. pārveido būvfirma par „Būvzinienis A. Razums” un saņem Rīgas - Rūjienas dzelzceļa būvdarbus. Darbu organizācija priekšzīmīga, jo darbu mēchanizācija novesta līdz tādai pilnībai, ka viņus veic daudz ātrāki, nekā tas līgumos paredzēts. Šinī un arī nākošos darbos R. būtu rādījis, ko spēj latviešu inženiers, ja viņam ir plašs vēriens dzīvē, liela iniciatīve un darba izpratne, bet pēkšņs asins izplūdums smadzenēs pārtrauj dzīves pavedienu uz mūžību.

Doc. E. D. Ziemeļis.

Atturības kustības pamata motīvi.

„Atturības Nedēļas Universitātē” atklāšanas aktā Latvijas Universitātes svētku aulā 19. sept. piedalījās ar priekšnesumu par augšminēto tematu teoloģijas un psiholoģijas prof. Arni Voiplo no Somijas.

Pēc laipniem un sirsnīgiem apsveikumiem un ievada vārdiem lektors sāk apgaismot atturības kustības ētiskos pamatus. Par pirmo atturībnieku jāuzskata senā pagātnē tas cilvēks, kas pirmais atmetis lietot alkoholu viņa kaitīguma dēļ. Bet ar to vēl nav panākta atturība. Tā rodas tikai tad, kad kāds cilvēks atsakās no alkohola, lai aizsargātu citus t. ir savu tuvāko no šī ļaunuma. Atturības kustības pamats ir solidaritāte, ko sauc par mīlestību pret savu tuvāko.

Šī mīlestība parādās dzīvē divējādi: pirmkārt gribā kalpot katram cilvēkam, ar ko gadās darīšana, otrkārt nodošanās tai šaurākai vai plašākai sabiedrībai, kam cilvēks pieder. Modernā atturības kustība cēlusies no pirmā pašaiizdzības veida, bet vēlāk par galveno izvirzījusi otro. Abiem šiem viedokļiem, personīgi — individuālam un kolektīvi — sociālam, sava nozīme.

Pirmā tipa atturībnieks grib katru aizsargāt no alkohola un viņa ļaunām sekām. Lai glābtu un sargātu citus, viņš iesāk ar to, ka pats ved atturīgu dzīves veidu. Tas atstāj iespaidu uz plašāko sabiedrību un tādā ceļā patiesi sasniedzama alkohola lietošanas ierobežošana. Ja arī nevarēs panākt pie visiem atturību, kas būtu atturības kustības gala mērķis, tad tomēr katram atturībniekam sagādā prieku apziņa, ka viņš ar labo priekšzīmi var citam, kā savam vājākam brālim, kalpot un viņu gadījumā izraut no posta.

Ja cilvēka tikumiskā apziņa un mūsu sirdsapziņa būtu vienmēr gaiša un skaidra, atturības kustība jau būtu sasniegusi savu gala mērķi. Šo trūkumu lektors tēlo ar spilgtu piemēru no Ķīnas dzīves. Misionārs Taylors savā biogrāfijā stāsta par gadījumu, kur noslikst cilvēks, kas izkritis no kuģa, bet neviens neiet glābt. Palīdzības kliegzieni paliek neievēroti. Taylors steigās glābt un metas upē. Viņš sauc palīgā arī zvejniekus, kas šai vietai tuvojas, bet tie atsakās, jo nevarot pārtraukt zveju. Viņi iet palīdzēt tik pēc tam, kad apsoluta lielāka atdzība. Palīdzība bija par velti. Zvejnieki lādēdami noskatās kā Taylors pūlas cilvēkam glābt dzīvību ar mākšlīgo elpošanu, viņiem vienīgi stāv prātā atrāķ saņemt norunāto summu.

Eiropietis, kad viņš redz savu tuvāko nāves briesmās, izturas parasti citādi. Lektors to pierāda ar notikumiem 12 dienas atpakaļ, kad nogrima Somijas tvaikonis „Kuru”. Apmēram 150 cilvēki noslika, bet 23 tomēr izglābās. Briesmās devās cits tvaikonis un maza motora laiviņa. Milzīga ir šī starpība starp turieni un šejieni šinī ziņā, cik dažāda var cilvēkiem būt pienākuma apziņa.

Vai šie piemēri nav līdzība, kas paskaidro arī starpību starp atturībniekiem, kodzen darboties līdzjūtība un starp plašo mierīgo vienaldzīgo pūli, kas neuztraucas par alkohola postu.

Kā izskaidrojama šī vienaldzība? Cilvēki stāv parasi un tradīciju varā un labprāt sauc alkoholu par veselīgu, kaut tā nav patiesība. Viņi šai lietā līdz šim nav mācījušies no ļauniem piedzīvojumiem. Tas tamlē, ka alkohola briesmas tomēr rādās tālumā un ir nepieciešama labi attīstīta tikumiskā apziņa, lai ar viņām tikpat aktīvi cīnītos kā gadījumos, kur cilvēks noslikst acu priekšā.

Bet tā kā alkohola posts noved pie tā paša gala rezultāta, jācīnās ar šo ļaunumu no paša iesākuma, kur vien viņu ierauga. Šī tikumiskā prasība panāk brīnumus, kur viņu izved dzīvē.

Kad skatās no sabiedriskā viedokļa, atturības kustībai vēl lielāks attaisnojums. Par to nevar būt šaubu, ka atturība nāk par labu ģimenes dzīvei, valsts dzīvei un starptautiskai kultūrai.

Lektors spilgtām krāsām rāda ģimenes dzīvi ar alkoholu un bez alkohola. Viņš klātesošos piesauc par lieciniekiem, jo katrs būšot redzējis ģimenes, kur ģimeņu pamatus ārda alkohols. Par laimi pastāv arī daudz laimīgu ģimeņu, ko alkohols neskaŗ. Lektors tēlo Somijas apstākļus, kur pastāv ģimenes, kur jau trīs paaudzēs ģimenes locekļi ir pārliecināti un tā tad arī apzīnīgi atturībnieki. Kad gadās par to runāt Somijā, tad tur to dara ar lielāko prieku, bet tai pašā laikā ar dziļāko pazemību. Katrs sajūt, kādu atbildību uzliek šis mantojums. Viens otrs varēs būt par sevi drošs (ja viņam ir pamats), bet par saviem bērniem ne pilnīgi. Bērni bieži dara vecākiem tai ziņā sirdssāpes. Ar paša spēku cilvēks nevar aizsargāties no klupšanas. Pie katra cilvēka spēlē lomu iedzimtība. Atturībniekam tomēr neesot jābūt drāmam totalistam. No svara esot arī apkārtnes un parauga iespaidi, paradums un audzināšana. Šie faktori spēj cilvēku pārveidot. Galveno panāk atturīgo vecāku un ģimenes priekšzīme. Lektors uzaicina būt pilnīgi atturīgam un jādama pārliecināja katru domātāju un patieso cilvēku, ka mērenība savu mērķi nesasniedz, ka ar mērenību nepietiek. Nevar apstāties pie gadījumiem, kur paliek ieturēta mērenība, jo par daudz bieži gadās, ka cilvēks sāk lietot alkoholu saudzīgi un mēreni, bet vēlāk kaislīgi un pārmērīgi.

Apskatījis vēl atturības nozīmi valstij, lektors runāja konkrēti par Somijas apstākļiem. Viņu tauta vienprātīgi atzina atturību, kad 1896. gadā viņai draudēja pārkrievošana. Kā ieroči somiem atlikās vienīgi vispārīgā izglītšana un atturība. Kur tagad neredz briesmu, kas tautu apdraudētu no ārienes, atslābst daudzās aprindās, sevišķi izglītoto aprindās interese par atturību. Citejis kāda slavenā vēsturnieka vārdus, kas pierāda, ka bieži esot vieglāk mirt, nekā atteikties no daļa nieka, lektors tam piekrit: cilvēki ir lieli ārēja dzīves cīņā, bet cik bieži mazi cīņā pret baudkāri, no kuŗas atkarājas sabiedrības labklājība. Atturībnieku lielais uzdevums ir veicināt pašaiizdzības motīvus. Bagātais statistiskais materiāls pēc sava satura nodod alkoholam nāves spriedumu. Bet ja mēs arī tur gribam pievērt acis, tad lai vismaz neaizmirstam, Somija kā arī Latvija to, ka no austrumiem vēl draud jautāšanās viņu dzīvē. Mums neesot pamata pravietot nelaimi, bet mums tomēr esot pienākums un iemesls sludināt, lai tauta taupa un kopj savu spēku.

Atturībnieks nav pesimists un nav arī sapņotājs — utopists. Viņš ir optimists, un tas tādēļ, ka ir darbīgs. Ar veikto darbu viņam aug cerība. Kultūras uzdevums esot atbrīvoties no alkohola un tas ir atturībnieku spēka avots. Atturībnieka motīvi ir solidaritāte un istā tuvāku mīlestība.

Lektors nobeidz savu priekšnesumu ar Somijas izcilu atturības vadoņa vārdiem par kultūras ideālu: „Ko var nozīmēt kultūra, kur alkoholam nav vietas? Tas nozīmē mazāk cilvēku slimnicās, trako mājās, nespējnieku patversmēs un cietumos; vairāk laimīgo ģimeņu, vairāk skolu, vairāk baznīcu. Tas nozīmē mazāk izsalkušo, apspiesto un neaudzināto bērnu, vairāk veselīgās jaunatnes, kam piemīt šķīstis un spēcīgs gars; mazāk lāstu un lamāšanās, strīdu un slepkavību, vairāk pielūgšanas un dievbijības, snieģšanās pēc garīgām mantām; mazāk nešķīstības un neķītrības cilvēku dzīvē; vairāk vīrišķības un sievietēm vairāk goda sajūtas, vairāk darba un pūles to labā, kam ir paliekama nozīme. Visu to ietver kultūra, kas atbrīvojusies no alkohola, viņas rīta blāzmu mēs jau varam sa-redzēt, jo ne velti par šo kultūru ir cīnījušies vīri visu savu mūžu. Stāsimies arī mēs darbā! Ja paturēsim lielo mērķi acu priekšā, nekād neaizmirsīsim un nenogursim!”

Atferējis stud. teol. N. Muižnieks.

Daži cietējumi no L. Ū. darbības pārskata.

Tagad, kad L. Universitātes vēsturei pieder 10 gadi, ir lietderīgi paskatīties viņu perspektīvā, lai redzētu viņas attīstības gaitu. Kautgan šis laiks ir samērā īss, tad tomēr zemāk sniegtie skaitļi rāda par labu progresam.

L. Ū. darbības pārskatā redzam, ka savā darbības sākumā universitātes organizācijas padome uzaicinājusi profesoru vietas ieņemt visus tos latviešu mācības spēkus, kas prof. vietās bijuši Krievijas un arī Vakar-Eiropas universitātes, tāpat par prof. tā atzinusi tos bij. Rīgas Politehniskā institūta mācības spēkus, kas tādas vietas ieņēmuši šinī augstskolā. (Par prof. iecelti daži Krievijas universitāšu priv. doc. ar maģistra grādu, gadījumos arī ar kandidāta grādu un daži Vakar-Eiropas augstskolu absolventi ar Dr. phil. grādu viņu zinātnisku nopelni dēļ).

Tājākos darbības posmos vēlētā universitātes padome par profesoriem ievēl saskaņā ar satversmes 56. § vienīgi tos māc. spēkus, kas ieguvuši Latv. Ūniv. doktora grādu, kā arī tos, kas par tādiem habilitējušies ārzemju Vakar-Eiropas augstskolās.

Līdzīgā kārtā ievēlēti arī docenti no Krievijas un Vakar-Eiropas universitātēm, kam ir nopelni zinātniskā darbā resp. solida prakse tehnisko zinātņu nozarēs.

Pārējie māc. spēki, atskaitot dažus valodu lektoros, sastādījušies no savām specialitātēm noderīgām augstskolu beigušām personām.

Par pilntiesīgiem studentiem-tēm L. Ū. uzņem personas, kas beigušas pilnu vidusskolas kursu, Krievijas 7-kl. reālskolas un 8-kl. vfr. un siev. ģimnazijas.

Humanitāro zinību fakultātes (izņemot matemātikas dabaszinību fak.) jāzin latīņu valoda. Sākumā par pilntiesīgiem studentiem uzņēma arī citu tipu vidusskolu absolventus un arī tos, kas kara apstākļā dēļ nebija varējuši pabeigt minēto vidusskolu pēdējās klases. Tos ieskaitīja hospitantu kategorijā, kam pienākums, saskaņā ar attiec. fakultātes prasībām nolikt iepriekš Universitātes beigšanas abiturijas eksāmenu. Hospitantu uzņemšana gandrīz izbeidzās 1922. g. rudenī. Bez minētām divi studējošo kategorijām universitātē pieņem arī brīvklauštājus, kam neprasa noteiktu izglītības cenzu, bet nedod tiem arī citu kategoriju tiesības.

1928. g.	1924. g.	1919. g.	
7104	6261	837	Studenti
—	—	388	Hospitanti
92	128	37	Brīvklaušt.
7196	6387	872	K o p ā
5321	4478	685	vfr.
1875	1909	577	siev.
610	5355	965	latv.
31	20	2	liet.
19	17	3	īgaun.
41	31	4	poļi
131	109	20	krievi
342	286	19	vācieši
617	565	249	židi
1	1	—	čeči
1	1	—	zviedri
1	—	—	gruziņi
2	—	—	dāņi
—	1	—	somi
—	1	—	franči
1186	1032	297	Pav.citt.
7140	6307	1168	Latv.
20	20	28	Liet.
17	17	2	īgaun.
2	2	3	Pol.
10	21	23	Kriev.
1	3	—	Vac.
1	1	—	Čehosl.
1	4	4	Ukr.
2	10	33	Baltkr.
2	—	—	Dānijas
—	—	1	Austrijas
—	1	—	Sveices
—	1	—	Francij.
56	80	94	Pav. ārz.

Tabelē sniegtie skaitļi rāda ievērojamu progresu studentu skaita pieaugumā. Mazliet savādi tas ir ar universitātes kursu beigušiem. Viņu skaits

nav bijis proporcionāla samērā ar studentu skaitu. Tas tāpēc, ka studējošo starpā ir ļoti daudz ierēdņu un dažādās iestādēs nodarbinātu personu, kam blakus saviem tiesīgiem pienākumiem grūti veikt augstskolas studiju darbus.

1927. g. 1. jūl.	1926. g. 1. jūl.	1924. g. 1. jūl.	1923. g. 1. jūl.	1922. g. 1. jūl.
147	119	131	124	125
115	86	124	124	125
262	205	225	225	225
96	63	49	49	49
40	64	76	76	76
136	127	125	125	125
243	182	180	180	180
155	150	200	200	200
398	332	380	380	380

Lai palīdzētu izglītoties materiāli trūcīgākiem, L. Ū. no mācības maksas atsvabinājusi:

1919. g. Kara virus — kaujas dalībniekus — 6, trūcības dēļ 22, kopā 28. 1924. g. Kara virus — kaujas dalībniekus — 79, trūcības dēļ 1958, L. Ū. dalībnieki un viņu piederīgie — 37; kopā 2074. 1928. g. Kara virus — kaujas dalībniekus — 33, trūcības dēļ 2186, L. Ū. dalībnieki un viņu piederīgie 71; kopā 2290.

L. Ū. ieņēmumi

1919. g.	1924. g.	1929. g.
7 705,—	584 784,50	1053 296,—
290,23	543,31	—
290,23	8 146,30	46 958,15
K o p ā	7 995,23	593 474,11
		1 100 248,15

L. Ū. izdevumi 1928. g.

Atalgojumi	Ls 2 284 827,53
Pārvald. un saimn. izd.	233 785,41
Māc. līdz. un invent.	423 939,82
Zinātn. darbu izdoš.	34 840,92
Stipendijas un prēm.	256 790,—
Izmēģināj. saimniec.	52 855,—
Kapitāli remontu	80 913,54
Pabalsts ll. pils. sl. atj	400 900,—
K o p ā	Ls 3 767 952,22

Līdz 1928. g. L. Ū. ir nodibinājušas šādas mācības spēku un citu darbinieku organizācijas:

- 1) Latvijas bioloģijas biedrība.
 - 2) I. Ū. u. c. darbinieku savstarpēja dzīvības apdrošināš. b-ba.
 - 3) Filologu biedrība.
 - 4) Filosofij. un reliģij. zinātņu b-ba.
 - 5) Latv. Nac. Intellektuālā kopdarb. komisija.
 - 6) L. Ū. Kanta b-ba.
 - 7) Matem. un dab. zin. fak. zinātniskā b-ba.
 - 8) Akademiskā sab. zin. b-ba.
- Studentu organizācijas:
- a) Studentu korporācijas 19.
 - b) Studēšu korpor. 6.
 - c) 4 vienotnes un „Vienotņu vien-kopa”

d) Pārējās organizācijas 61.

Daudz strādājis L. Ū. izveidošanā arī sekretāriāts. Tikko tas bija nodibinājies, ienāca ap 3000 lūgumu no jaunreģistrējamiem studentiem. Sekretāriāts darbojās pat Bermonta avānturas laikā, kad Rīgu dien un nakti apšaudīja un visas iestādes bij slēgtas. Kaut gan augstskolas ēku bij jau ķērušas vairākas lielgabalu lodes. Šis sekretāriāta pašizliedzīgais darbs Dekanu Padomes 1919. g. 20. okt. sēdē tad arī atzīts un tam izsacīta pateicība. „Visa universitātes darbība apvienojas sekretāriātā”. (Ūniv. satversmes 30. pants). Jānis Rutkis.

Kuriozums.

Š. g. 28. septembrī mūsu augstskola nosvinēja 10 gadu pastāvēšanas svētkus. Tādos gadījumos parasti atskatās uz padarīto darbu, novērtē sasniegumus un sprauz līnijas tālākām gaitām. Tādos

jubilejas gadījumos, kā tas kultūralās valsts mēdz būt, piedalās bez izņēmuma visi studenti bez kārtu, šķiru un organizāciju izšķirības! Visi kopīgiem spēkiem strādājam universitātē garīgu un atbildīgu darbu, visi pildam pienākumus pret viņu, ta tad loģiski arī mums jābūtu tā labumi un sasniegumi. Šeit nedrīkstētu būt neviens izredzētais, nedz nonicinātais.

Bet kā tad nu bija mūsu 10 gadu jubileja?

Lietas jāatzīst bij gluži bēdīgas, kā to arī tagad pašai studentu padomei negribot nācās atzīt. Jau sen zināma lieta, ka korporeļu diktatoriskā rīcība studentu padomē neapmierina nevienu kaut cik loģiski domātāju studentu. Zinām arī, ka studentu padomes darbības rezultāti ir pa visam vāji un nezoīmīgi, lai palasāmiem vien tuvāk vēlēšanu propagandas materiālus. Bet arī 10. gadu jubilejas svētkos korporeļi nekaunējās ārzemnieku acu priekšā demonstrēt savas monopolitēšības augstskolā.

Arī svētku aktā operā likās, ka Latvijā būtu tikai bursi. Bravurīgi tika nodziedāts „gaudeamus igitur” — bet aizmirsts tika „vivat et respublica”. Aizmirstas tika izcīnītās brīvības cīņas un brāļu kapi. Pašā svētku sarīkošanā citas organizācijas tika nobīdītas pie malas. No biļetēm uz balli, operu, kinematogrāfu etc. lauvās tiesu paņēma korporācijas, tā kā biļetes tām palikušas daudz ko izdalīt privatām personām, kamēr lielā daļa „mežonu” un citu studentu, kuņi labprāt būtu apmeklējuši šīs izrādes palika pavisam tukšā. Arī organizācijas dabūja 7-8 biļetes; koris piem. dabūja tikai 3-4 biļetes gallerijā, kaut gan viņam ir vecbiedri, tas vienmēr kuplīnāja svētkos ar savām daiļskanīgām dziesmām. Tā kino Paladijums, kur demonstrēja universitātes filmu bija līdz pusei tukšs, jo bursi nespēja izgulēt akad. balles pagāris, lai desmitos ierastos uz izrādi. Pārējie studenti tika atraidīti. Tā ir un paliks nosodāma rīcība.

Jaukiem studējošiem tāpēc atliek organizēties un radīt galu šim nebūšanām, radīt jaunu garu un labāku taisnību arī citās savās studentu tiesībās, rādīt, ka lai pirmā vieta būtu studējošiem — istiem zinātniskā darba darītājiem un tad tikai spožām lentām un ārišķībām: nopietni jāvēlas un jāprasa, lai nākamā universitātes jubileja būtu apvienota visa akadēmiskā saime, bet ne tā, kā līdz šim tas bija — proti: „kam vara, tam nags”!

Fricis Juniņš.

Studentu padome.

Plenārsēde 30. IX. 29.

Sēdi atklāj Raiska pl. 18. 25. Ziņo pārmaiņas frakciju sastāvā, kas notikušas starpsesiju laikā.

Vienotnēm izstājies A. Nusbergs, vietā nācis J. Vitols.

Siev. korp. izstājušās O. Ozoliņš un Gaiklavs. Vieta — M. Kalniņš un E. Veidemans.

Prezidijs ziņo, ka iztrūkst visa progresīvā frakcija, sakarā ar progr. Raportā izslēgšanu. No sporta komisijas aiziet A. Nusbergs (vienotnes) viņa vietā nāk Juris Odiņš (vien.) Prezidijs uzaicina ar piecelšanos godināt mirušos J. Raini un Ugrūmovu. Tālāk nolasa Zviedrijas karaļa pateicību. Ziņo, ka nav izdevies noorganizēt vasaras koloniju studējošiem pie tuberkulozes apkaļ. b-bas — bija pieteikušies tikai 3 studenti.

Ziņo, ka noirēta konservatorijas zāle par Ls 60,— mēnēt. Noirēts arī tenisa laukums. Prezidijs lūdz izsniegt Ls 1.500 — aizdevuma sporta komisijai. To pieņem un ieskaita minēto summu sporta k. nākošā budžeta gadā.

Tālāk kommlitonis E. Rempē (korp.) ziņo par C I E darbību. Pēc tam Raiska (korp.) ziņo par 28. sept. gājiena sarīkošanu. Sakarā ar to izcēlies konflikts pašā prezidijā. Raiska aizrādījis, ka vtriešu un sieviešu korporācijas esot uzskatāmas par viena tipa organizācijām, tāpēc viņš lēmis, ka tām jāiet kopā. Pret to cēlis ierunas Upelincis (nac. apv.), aizrādot, ka visām studējošo organizācijām jāiet jau reiz pieņemtā kārtībā,

proti tā kā viņas gāja 18. nov. svini-bās — vecuma kārtībā.

Otrā dienā prezidijam ienācis raksts no vtriešu un sieviešu korporācijām, kurā paziņo, ka uzskata sevi par viena tipa organizācijām un turpmāk oficiāli uzstāsies kopēji.

Upelincis (nac. apv.) un Švūkstis (stud. zemn.) atkārtoti iesnieguši protestu pret Raiskas lēmumu par gājiena kārtības grozīšanu pretēji vecākuma principam. Tas pieņemts jau 13. nov. 1928. g. plenārsēdē. Raiska personīgi to neatzīst par saistošu lēmumu. Tas esot domāts vienīgi zināšanai. Saskaņā ar šo atzinumu Raiska arī rīkojies. Tad no nac. apv. un stud. zemn. frakc. ienācis protesta raksts un paziņojums par izstāšanos no prezidija. (Visā sēdes laikā pie prezid. galda vientīgi Raiska (korp.) un Antipovs (krievu korp.) Savu protestu stud. zemn. frakcija piesūtījusi arī Rektoram. Prezidijs neesot varējis lemt par gājiena kārtību, jo tam vairs nebija kvoruma.

Raiska liek stud. zemn. rakstu uz balsošanu, ja plenārsēdē to pieņem, prezidijs atkāpjas.

Debatēs:

Upelincis (nac. apv.) motivē savu izstāšanos no prezidija. 28. nov. 28. g. pilnsapulcē izlēma vecākuma kārtību. Citi no gada pārskata teksta, ka vecākuma princips ir attiecināms uz organizāciju apvienībām. Vtriešu un sieviešu korporācijas nav tādas apvienības. Savā laikā nac. apv. atbalstījis visu siev. organizāciju priekšrocību gājienos, bet korporācijas bija tās, kas pret to uzstājās, laužoties visu gājienu priekšgalos.

Tagad, 3 dienas pirms plenārsēdes, prezidijs ir lauzis agrākos principus. Viņam gan tika starpsesijas laikā dotas zināmas pilnvaras, bet ar nosacījumu svarīgos gadījumos apspriesties ar starpfrakciju biroju. Tas nav darīts. Nav vairs drošības, ka līdzīgi netiek laužti arī citi agrākie lēmumi un principi. Pret to ir stingri jāuzstājas.

Cirulis (korp.) Par gājiena kārtību bija izteikts vienīgi vēlējumus. To var grozīt pēc patikas. Nekāds protokols par to nav atrodams. Iesniedz priekšlikumu: „Plenārsēdē atzīt prezidija rīcību attiecībā uz gājiena kārtību jubilejas svētkos par pareizu”.

Grubāns (stud. semn.) Prezidija lēmumus var ieturēt akadēmiskā garā. Pastāvot nenoteiktībai un apstākļiem nesaskanot ar vienkāršākiem akadēmiskiem principiem, nevar piekrist un atzīt prezidija rīcību. Tāda rīcība prezidijā nav ciešama.

Gulbis (korp.) Ir bijis iesniegts raksts par korporāciju apvienošanos. Tas ir juridisks raksts (smieklis) un tas ir jāievēro. Prezidijs to arī darījis. Nav par to jāuztraucas.

Grietēns (vienotnes.) Vienotnes nav tieši ieinteresētas. Bet tomēr tādu rīcību nevar atzīt. Pievienojas nac. apv. un stud. zemn. iesniegtam protestam.

Novadniecības arī aizrāda, ka prezidijs rīkojies pāri savām robežām, nepiekrīt korporeļu rīcībai un protestē.

Upelincis (nac. apv.) Korporeļi nevar izšķirties organizāciju apvienību un frakciju apv. jēdzienos. Kas ir otrs, nav vēl nebūt pirmais. Kā organizācijas siev. un vfr. korporācijas ir šķirtas, vienotas vientīgi kā frakcijas. Prezidijs nav mēdījis, kam jākonstatē organizāciju radniecība. Žēl, ka taisni siev. korporācijas klusē un nevar pateikt savu būtību. Savā laikā paši korporeļi tās aplūkoja ar greizu skatu. Reiz, dibinoties, siev. korp. sevi deklarēja par pilnīgi patstāvīgām, viņu mērķi un uzdevumi arī bija sprauti citi kā korporeļiem. Juridiska apņemšanās nekur nav saredzama un tāds „fakts” atkrit.

Ļoti nožēlo, ka kādreizējs protokols par gājienu kārtību ir nozudis. (Raiska sauc pie kārtības — protokli nezūd.) Nu, tad viņš vēl atradīsies.

Švūkstis (stud. zemn.) Liek priekšā prezidija rīcību atzīt par nesaskanošu ar agrākiem lēmumiem un principiem. Uzsvē, ka juridiskas attiecības starp

vir. un siev. korporācijām palikušas agrākās. Prezidijā bija tik liela nevienprātība, ka tā nevarēja par gājiena kārtību lemt.

Barons (siev. korp.) deklarē radniecību ar vīriešu korporācijām.

Antipovs (krievi.) Nevajaga tik lielu vērību piegriezt juridiskam momentam. Prezidijā rīkojies pareizi.

Cirulis (korp.) Apšaubu citu organizāciju spējas spriest par P! K! un S! P! K! radniecību. Viņš neatzīst organizāciju apspriežu lēmumus un ir pret tiem vienaldzīgs. Nac. apvienība tagad strīdoties par vietu gājienā, tas esot smieklīgi.

Upelincis (nac. apv.) ne par vietu gājienā ir cīņa, bet par principu un lēmumu ieviešanu. Korporeļi ieradusi pārāk brīvi rīkoties, viņi ir tie, kas dižojās ar savu dzimšanu pirms gadu simteņa, laužas visur reprezentēties.

Ezeriņš (konkord.) Prezidija palīgi rīkojās arī agrāk. Apvienības rodas stud. padomē, nevis uz ielas ejot. Tur tās nav jāmeklē. Ļoti apšaubu vir. un siev. korp. radniecību un juridisko apvienību.

Pēc debatēm ar korporeļu balstī izsaka uzticību prezidijam. Pārējās frakcijas balso pret. Tālāk Raiska ziņo par starpgadījumu Universitātes 10. gada svētku gājienā. Motivē savu rīcību — noliegšanu konkordijām piedalīties gājienā. Rektors viņu pilnvarojis par gājienu rūpēties. Tā kā korporācijas noteikti atteikušas iet vienā gājienā ar konkordijām, tad viņš arī liedzis pēdējām iet. Bet tās, tomēr ar saviem karogiem esot sapulcējušās pie Māras baznīcas. Tad devies pie policijas, lai tās konkordijas no laukuma nodzen. Bet policija liegusies darīt. Konkordijas sekojušas kopējam universitātes gājenam.

Pie universitātes viņš esot licis lai P! K! locekļi aizsprosto ielu un nelaiž konkordijas pie universitātes. Tas arī noticis. Tad arī konkordieši tikuši apmētāti ar olām. Pie visa vainīgas konkordijas — kāpēc tās liegušas klausīt viņa noliegumu.

Debatēs: Elksnis (konkord.) Raiska pats ir P! K! loceklis. Dabīgi, ka viņam trūcis mugurkaula un viņš ir neattaisnojamam P! K! lēmumam padevies (Raiska saka piezīmi. Elksnis solās par mugurkauliem vairs nerunāt. Smieklīgi.) Bet konkordijām nav jāpadošas P! K! lēmumiem. Viņu gājieni bijis pieteikts prefektam, tā tad — likumīgs. Raiska pats teicis, ka viņš licis korporeļiem stāties konkordiju gājenam ceļā. Te nu Raiska ir iedomājies, ka viņš brīvi var jautāt un kavēt valsts varas atļautu gājienu. Gaisi atklājas daudzā konkordiju godprātība un labā audzināšana — uz konkordiešiem meta jēlas olas un āboļus. Viņš noraida baumas, ka olas mestas no siev. korporācijām, tur ir citi rūpējušies. Skaidrs, ka šis cēlais korporeļu žests ir bijis jau iepriekš sagatavots. Kauns, ka mums ir stud. organizācijas, kas piekopt huliģanismsu.

Kamēr aulā notiek svinīgs akts, uz ielas zināmais nogrupējums demonstrē ar jēlām olām. Visa sabiedrība ir redzējusi skaistos akadēmiskos ziedus. Šis nožēlojamais gadījums atbalsosies arī ārzemēs. Laikraksti, ar "Latvi" kā vienīgo izņēmumu, ir saukuši oļu sviedējus istā vārdā. Vairāk par korporeļiem neviens nav blamējis mūsu universitāti. Jānožēlo, ka ir stud. organizācijas, kas savā vidū uzauzina neapvaldītus locekļus. Studentu padomē jānosoda nožēlojamais gadījums svinību laikā.

Raiska (korp.) Nevar vēl zināt, kas tie metēji. Lieta vēl neskaidra un pārāgrī spriest. (smieklīgi.)

Cirulis (korp.) noliedz, ka korporeļi būtu svieduši olas. Tie varējuši būt arī paši konkordieši! (Jautrība). Pielaiž tomēr, ka varbūt ar korporeļos ir bijuši kādi karstgalvji. Pārmet konkordijām nepaklausību rektoram. Saziņā ar L. Upelincis pret to tiks sperti soļi. Konkordieši ir krāsu plaģiāti!

Upelincis (nac. apv.) Fakts ir viens — P! K! locekļi aizsprostojuši konkordijām ceļu. Tur nav bijis morāliskā ne juridiskā tie-

siskuma! Tas ir apvainojums visai latviešu studentībai. Strīdus var izlemt goda un šķērītēs, bet nevis celt traucis uz ielas. Nebūt nav bijis noteikta rektora nolieguma konkordijām ietgājienā. Neapnākuši noteiktu atbildi no rektora, konkordieši meklējuši tiesisku valsts aizsardzību. Nebij tiesības kavēt likumīgu gājienu, tas jau ir noziegums pret pastāvošo valsts iekārtu. P! K! Grib būt pārāks par valsts satversmi! Šāds miera traucējums ir ātri jānosoda. Pirmie incidenta digļi ir meklējami pie P! K!

Cirulis (korp.). Nav iespējams nekur saskatīt korporāciju jaunos nolūkus (starpšauņieni). Rektors liedzis konkordiju gājienu un tā kā tas noticis, tad korporeļi gribējuši to aizkavēt. Liek priekšā debātes slēgt.

Švūkstis (stud. zemn.). Parasti Raiska ir bijis par saprašanu. Tagad viņa frakcija spiež to runāt citādi. Korporeļi arvien bijuši tie, kas ienes nesaskaņas. Kopā ar Grubānu arī nosoda korporeļu cīņas līdzekļus. Tie ir bijuši par stipru un ne ar ko neat- taisnojami.

Grietēns (vienotnes). Vienotnes gadījumu nosoda. Ir jau arī agrāk piedzīvots, ka lielākās frakcijas locekļi met tumsu ēnu uz visiem studējošiem. Katrā ziņā vajaga visu vispusīgi noskaidrot un nokārtot.

Ezeriņš (konkord.) Redzot korporeļu — gara „aristokrātu“, jeb gara nabagu rīcību, jābūt ļoti bēdīgās domās par mūsu studentiem. (Raiska saka piezīmi par teicienu — korporeļi gara nabagi). Tagad P! K! locekļi lielās ar gājiena jaukšanu. Bet kad būs tiesas izmeklēšana, nebūs neviena vainīgā. Ar bravuru stājas konkordijām ceļā, bet parādotes 4—5 kārtībniekiem, muka visās reņšstelēs. Tie ir bijuši garā slimi, kas jaukuši gājienu. (Raiska izteic piezīmi par: „Tie ir bijuši slimi un nenormāli“. (Otra piezīme. Ezeriņam ņemt vārdu). Es tomēr savus vārdus uzturu un protestēju pret vārda ņemšanu.

Gulbis (korp.) Mums nav naidis, bet ignums uz konkordiešiem par zemiskumu un plaģiātu.

Deābtēm ievirzoties korporācijām nepatīkamā virzienā, Raiska uz korporeļu priekšlikumu debātes slēdz. Pārējās frakcijas protestē. Upelincis aizrāda, ka tā ir atkal korporeļu varmācība un partejiskums.

Balsošanā nāk trīs dažādi priekšlikumi. Noteiktāki izteiktos pārmetumus trača rīkotājiem ar korporeļu balstī noraida.

Pieņem korporeļu priekšlikumu gadījumu jubilejas svinībās atzīt par nosodāmu un nolemt pieņemt visas pūles viņa noskaidrošanai un vainīgo sodīšanai.

Sedi slēdz plkst. 21. Z—dis.

Kultūras birojs.

Kultūras birojs pie studentu padomes pastāvēja jau vairākus gadus, tikai agrāk par viņu nekā nedzirdēja. Šogad kultūras birojs ar lielu sparību un lielām ceremonijām atklāja darbību. Likās, nu reiz viņš atradis savu darba lauku un uzsāks ražīgu, svētīgu darbību. Tomēr tālākā nebija.

Un tagad var uzskatīt par pierādītu jau agrāk „Studentā“ izteiktās domas, ka kultūras birojs, ja viņš darbojas uz līdzšinējiem principiem, ir lieks.

Vai tiešām studenti lekcijās un semināros jau pardaudz nodarbojas ar kultūras problēmiem un ārpus-tiesā Universitātes darba nav nekādu pašiem studentiem noskaidrojumu jautājumu, vai intereses tos izskaidrot? Un ja tā būtu, vai tad ir attaisnojami „kultūr- trēgeru“ sūtīšana uz laukiem.

Paskatoties uzmanīgāk mūsu studentu dzīvē, nav iemesla būt ienīstiem. Vairums studentu slīkti veic savu tiešo studiju darbu. Zinātnes, mākslas, vai citas kultūras intereses vēl lielākam vairumam nav nekādas. Nopietni interesējas un darbojas kādos kultūras laukos labi ja 10% latviešu studentu. Vecā trislauku sistēma pilnos ziedos: vispirms izprieča, tad atpūta un tikai tad starp citu arī darbs. Un ja vecā paudze apgalvo, ka agrāk vēl pavīrāk skatījušies uz studijām, tad ar to nav

ko lielties. Rezultātus rāda tagadējā dzīve.

Kā nu ir ar kultūras nešanu tautā? Kas par to nopietni interesējas, tie arī bez kultūras biroja starpniecības strādā savā dzimtenes novadā vai piedalās ārpuskolas izglītības organizāciju darbā. Kāpēc vēl sašķelt un vairot šādu organizāciju skaitu? No šī viedokļa kultūras biroja eksistence nav attaisnojama.

Studentiem ir pašiem savas intereses. Viņi taču gatavojas reiz ieņemt vadītāju vietu valsts politiskā, saimnieciskā un arī sabiedriskā un kultūralā darbā. Vai uz to nevajag sagatavoties un vai sagatavojoties studentiem nav jānoskaidro savstarpēji daudzi jautājumi. Jūs teiksat, ka to studenti jau dara savās organizācijās, īpaši slēgtās, kur veidojas un dzen jaunas atvases nākošā sabiedriskā ideoloģija. Diemžēl taisni lielākie studentu organizāciju nogrupējumi daudz vairāk domā par reprezentēšanu nekā par nopietniem sabiedriskiem un kultūreliem jautājumiem.

Un tad šī milzīgā saskaldīšanās organizācijās un to nogrupēšanās! Vai tas nav problēms par ko jādomā un jārunā? Kā novērst lielo antagonismu starp šiem nogrupējumiem un pat viena nogrupējuma atsevišķām organizācijām, kā nonākt pie vienotās latvju nacionālās (ne „nacionālās“) studentības, kas saprastos un saprastu kopējus kultūralus uzdevumus? Tie visi ir jautājumi, kurus risināšanai kultūras birojs varētu būt par centru un saiti starp dažādiem latvju studentu virzieniem.

Tagadējā veidā kultūras birojs šini virzienā maz ko var darīt. Viņš likvidējams, kā studentu padomes vēlēta komisija un tā vietā radāma studentu organizāciju priekšstāvju padome. Vienīgi šāda padome spēš vienot organizācijas kopējā kultūralā sadarbībā, nolīdzinot visādas pretešības (kaut vai „krāsu jautājumus“), iznīcinot neveselīgu sacensību (piem. starp korjiem) un padarīs nevajadzīgu varmācīgu kāda viena nogrupējama spēka demonstrēšanu (izlīdzinot „prestīža jautājumus“).

Arv. Nusbergs.

C. I. E.

C. I. E. kongress Budapešta III. komisija.

C. I. E. darbs ir sadalīts vairākās komisijās, kas kopīgi veic konfederācijas sprastos mērķus.

Vislielāko aktivitāti un labākos rezultātus ir uzrādījusi ceļojumu komisija (III. komisija). Tas arī gluži dabīgi, jo te darbs ir tīri praktisks un lemts tiek tikai par tīri praktiskām lietām, kas ir savienotas studentu ekskursijām kā arī atsevišķu studentu ceļojumiem.

Katru gadu C. I. E. III. komisijas centrālburojs Londonā organizē lielākas ekskursijas kā uz Dienvid-Afriku un Ziem. Amerikas savienotām valstīm, noorganizē stud. panzionātus un sarīko studentu nometnes. Šīs ekskursijas Latvijas studentiem ir par dārgu, jo dabības nauda ekskursijā ir no Ls 2000 līdz Ls 3000, kas tomēr ir solida summa, ko katram maks nevar paciest. Tomēr jāatzīst, ka privāti ceļojot uz minētām zemēm jūs nekad neiemantosat tik daudz un bez tam ceļojums iznāks krietni dārgāks.

C. I. E. uztur 2 studentu centrus, resp. panzionātus Parīzē un Zēnevā, kur dalībnieki var dzīvot par samērā mērenām cenām. Dažus gadus atpakaļ arī 2 latvju studenti uzturējās ilgāku laiku vienā no šiem panzionātiem.

So rudenī bij noorganizēta studentu nometne Ungārijā pie Bolotona ezera. Šai nometnē arī ir pēmuši 4 latvju studenti dalību.

Svarīgi ir arī atsevišķu studentu ceļojumi. Šini ziņā ir tiešām daudz kas darīts un tagad ir iespējams daudz lētāki ceļot, ja izlieto visas priekšrocības un pazeminājumus, kas ir speciāli domāti studentiem dažās valstīs. Lai gūtu visas priekšrocības vajadzīgs minēt studentam starptautisko studentu „identitātes kartiņu“, ko izsniedz katram imatrikulētā Latvijas studentam uz pirmo pieprasījumu. Kartes cena Ls 4.—. Mīnēšu tikai dažus atvieglinājumus, kādus viņa dod. Uz Polijas dzelzceļiem 50% redukcija III. jeb II. klasē. Iespēju dzīvot studentu namos, kas ārzemēs

Studējošās jaunatnes ievēribai.

Nupat iznāca tagadnes ievērojamā psihologa E. Sprangera grāmata

Jaunatnes psiholoģija,

tauk. M. Liepiņa

kas plaši noskaidro tagadnes tagadējās kultūras cilvēces attīstības jautājumus. Tā nepieciešama katram studentam, kas grib dziļāk izprast sevi un savu apkārtni.

Saturs: Jaunības psiholoģijas raksturojuma mēģinājums. Jauniešu fantāzijas dzīve un fantāzijas darbība. Jauniešu erotika. Jauniešu seksuālās dzīves psiholoģija. Erotikas un seksualitātes sakarība. Jauniešu ieaugšana sabiedrībā. Jauniešu tikumiskā attīstība. Jauniešu tiesiskā apziņa. Jaunieši un politika. Jaunieši un arods. Zināšanas un pasaules uzskats jauniešu dzīvē. Jauniešu reliģiozitātes attīstība. Jauniešu dzīves izjūtas tipi.

Grāmata maksā Ls 5.50

un tā dabūjama vairumā manās grāmatu pārdotavās Rīgā, Marijas ielā 2, pie dzelz. stac. Rīgā I, un Kurmanova ielā 18.

A. Jessens.

ir ļoti lieliski izbūvēti, kā Čehoslovākijā un Polijā, un par ļoti mērenu maksu [Varšavā Ls 1, 20 par 24. stundām]. Arī daudz valstis dod pilnīgi brīvas vizas kā Ziemeļ-Amerikas Savienotās valstis, Ungārija u. c. Daudzas valstis arī piedāvā brīvas vizas Latvijas stud. uz reciprocitātes pamata. Šogad no 10. augusta līdz 24. augustam notika XI. C. I. E. kongress Budapeštā. Šis kongress noslēdza pirmos 10 gadus C. I. E. eksistenci. Novērtējot līdzšinējo darbu, kas padarīts kopš konfederācijas nodibināšanās, tas ir tiešām ievēribas cienīgs. Daudzās valstīs ir tagad nodibinātas studentu organizācijas, kas reprezentē visus savus studentus. Ne tikai reprezentē — bet apvieno! Tagad katram studentam, ārzemniekam, ir iespēja tuvāki nākt kontaktā ar studentu organizācijām un atsevišķiem studentiem. Šādi ceļojot studentu gados ir neatsverama audzinātāja nozīme. To arī ir sapratusi C. I. E. un noorganizējusi studiju ceļojumus uz solīdēm pamatiem.

Beidzamā C. I. E. III. komisijā bij reprezentētas 32 valstis no dažādām pasaules malām. Interesanti ir iepazīties un novērot tik lielu tautību mistrojumu. Katrai tautai ir kas īpatnējs un katrai tautu grupai arī var atrast daudz ko kopēju. Visus varētu sadalīt ziemeļniekos un dienvidniekos. Dienvidus tautām pieskaitāmas ir romāņu tautas un Balkanu slavu tautas. Viņi ir daudz dzīvāki kustībās un ļoti strauji. Vairāk nosvērtas ir ziemeļu tautas. Kautgan bija liela starpība raksturu un tautību ziņā, visi varējām atrast kopēju valodu uz saprašanu, uz ciešāku draudzību.

Oļgerds Rīteris.

Akadēmiskā dzīve ārzemēs.

Studentu pašpalīdzība Zviedrijā.

Kautgan vispārējais oikonomiskais limenis Zviedrijā atrodas uz augstas pakāpes, lielākā daļa studentu, komplektējoties no trūcīgām aprindām, iztiek no kredītiem. Tā 45% no Up-salas studentiem dzīvo no aizņēmumiem. Arī pārējie studenti neiztiek bez aizdevumiem. Tekošo studiju gaitās aizdotās summas pārsniedz 1 1/2 miljonu kronu.

Lai kautcik regulētu sāpīgo kredita jautājumu, no 1909. g. stud. organizācijas (novadniecības) no savām brīvām summām radījušas kredita fondus saviem biedriem. Norlandes novadniecība, ar aizdotām 170.000 kr., visvairāk sekmējusi savu biedru studijas. Södermanland — Nerikas novadniecība — 150.000 kr. Vestgotu nov. — 100.000 kr. Gōstrine — Hōlsinge nov. — 60.000 kr. Wōstmanland-Dala nov. — 50.000 kr. Visi aizdevumi garantēti ar pārējo organizāciju locekļu galvojumiem.

Uplandes nov. aizdevuma jautājumu nokārtojusi ar vienu banku, izsniedzot viņai zināmos gadījumos garantijas par saņemtajām kredita summām. Up-salas Studentkār izsniegusi saviem locekļiem 400.000 kr. Vispārīgi — aizdevuma summas nepārsniedz 2000 kr. vienai personai.

Stud. pašvaldību summas, kas paredzētas dažādiem būv-fondiem, arī

izņemto aizdevumiem. Visumā kredītu jautājums Zviedrijā tik plaši un vispusīgi atrisināts, ka studenti pilnīgi var nodoties studijām. Jemot vērā vēl zviedru stud. organizāciju nacionālo uzbūvi, — kas zināmā mērā atgādina latvju vienotnes, — zviedru students nav arī saistīts ar pārāk smagām sabiedriskām klaušām savās organizācijās. Viss tas sekmē viņa studijas.

Norvēģijas studentu pašpalīdzība.

Trondhjem'ā ar 1. oktobrī atklāts studentu nams. Jau no 1910. g. šeit nodibinājis studentu apvienība, kuŗā iegāja tikai Trondhjem'as tehniskās augstskolas studenti. Vēlāk — apvienojoties ar pārejo augstskolu studentiem radās telpu trūkums. Otrā pastāvēšanas gadā studentu apvienība nopērk kādas izrīkojumu telpas par 50.000 kr. Sperts bija ļoti riskants solis, bet pēc gada nams bija galīgi izpirkts no pašu studentu ziedotām summām.

1912. g. studentu apvienība ieiet jaunās telpās. Sākas ļoti rosīga darbība. Izdod savu laikrakstu, nodibina teātri, kori, orķestri, sporta sekciju un c. pasākumus. Drīz jaunās telpas, kas sastāvēja galvenokārt no lielās zāles, izrādās par mazām, jo 90% no studentiem nāk no laukiem, kam sāpīgi dzīvokļu un piemērotas virtuves trūkums. Tam nolūkam jādibina virtuve, jāsakārto lasītava, un mājīgas kluba telpas. Rīkotās studentu nedēļas, plašāka stud. nama būves jautājumu neaizsargā, jo deva atlikumu tikai apm. 20.000 kr. Tas piespieda šo domu uz ilgāku laiku atlikt.

1918. g. sakarā ar dažādiem pilsētas jauniešu noteikumiem, savienība bija spiesta līdzināto māju pārdot. Kaut gan apvienība palika bez mājas, tā tomēr tā nopelnīja pateicoties tirga konjunktūrai maiņai 160.000 kr. Ar to apvienībai uz priekšu bija no vienas puses jāmeklē piemērotā būvgrunts un attiecīgi jāpārveidē par pamatkapitāla noteiktu pavairošanu. Pēc cītīgas meklēšanas un tad dažādu formēlu grūtību pārvarēšanas 1920. g. pilsēta uzdeva savienībai gruntsgabalu piemērotā un skaistā vietā. Pakāpeniski arī pieaudzis kapitāls. Par lielu svētību izrādījās sarīkotā loterija, pēc kuŗas pamatkapitāls sasniedza 350.000 kr.

Par labāko atzina arch. Machalsen'a projektu. Un 23. novembrī 1927. g. Norvēģijas tramantīnieks Olavs lika šim studentu namam pamatakmeni un 1. oktobrī 1929. g. viņš arī to atklāja.

Māksla.

Dalles teātris.

Katram laikmetam vijas cauri kāda noskaņa, kas pēc savas būtības ir pretstatā ar viņu pašu. Tā arī mūsu laikmetam, kuŗa galvenā pazīme ir visuvarenā tehnika, ir arī otrā puse — tēksme uz misticismu.

Nekad vēl zinātne un māksla nav stāvējusi uz tik augstas pakāpes, kā mūsu laikos, bet nekad arī nav tik liela vēriba piegriezta okul-tām zinātnēm.

Nekad cilvēks nav tā slāpis pēc neizskaidrojamā, kā mūsu laikos.

Un, man gribētos apgalvot, nekad cilvēks arī nav bijis tik māpticīgs, kā taini mūsu laikā. Protams, šī māpticība vairs nav primitīva, nav vairs velnu un raganu dedzināšanas, bet māpticība tomēr nav zudusi, tikai palikusi līdz ar mums vairāk izsmalcināta un vairāk rafinēta. Parādusi visam rasi izskaidrojumu, mēs tomēr uzdujamies uz lietām, pie kuŗām mūsu prāts klusē, un nespēdami viņas izskaidrot, mēs tās tinam misticisma plīvurā.

Senāk, ja kāda lieta likās nesaprotama, tad to atzina par burvību un katrs centās no tās izvairīties, mūsu laikos novērojams taini pretējais.

Tagad ar sevišķu sparū ķerās pie sarežģītu un nesaprotamu problēmu atrisināšanas un ja nu tomēr neizdodas, tad bailes no mums nesaprotamā ir daudz lielākas nekā senāk, jo mēs, pazīdami savas spējas, protam labāk novērtēt neredzamo.

Tāpēc laikrakstos tik bieži redzam rekordistu un citu šīs pasaules vareno talismanus, suņus, mazus porcelāna ziloniņus un citus niekus, kuŗu īpašnieki tic, ka tie nesīs tiem laimi. Tā tomēr nav tukša dižošanās, bet paliesība, ko slepjo, mēs mēģinām padarīt to par joku.

Bet nevajaga jau meklēt nemaz izcilus personu. Iai katrs pārliecinās pie sevis, savas darbības, izturēšanās, un katrs atradīs tur tik daudz lietu, kuŗas citādi nevar saukt, kā par māpticību.

To ir sapratis arī Ridlejs, tāpēc nav brīnums, ka pirmizrādē viens otrs mēģināja slēpt savas bailes ar hist-riskiem smieklīem.

„Spoku vilciens” ir tipiska mūsdienu luga, kur komiskais jauca ar ekscentrisko.

Netrūkst arī drusku plāntērijas, bet vaiņagu

uzlek, apsedzot visu to ar misticisma plīvuri. Atrisinājums ir tiri amerikānisks un tas, varbūt, labi, jo mazina to bailu sajūtu, kādu spēj ledvest iepriekšējie divi cēlieņi.

No aktieriem sevišķi izceļas Viesture, ar spēju no vājprātīgās pārvērsties noziedzniecē un otrādi.

Vājprātīgās tēlojums vietām bij drausmīgs un pārliecinājs. Veica veidotais detektīvs bij gluži tāds, kādus tos tēlo kriminālromānos.

„Spoku vilciens” jāredz katram un kaut arī tāpēc, lai pārliecinātos, cik viņā palicis no māpticības.

Nacionālais teātris

Ir gan sniedzis tāš laikā vairākas novitātes, bet tās visas ir ļoti līdzīgas viena otrai.

Brigaderes „Sievu spēkošanās” ne ar ko nepaceļas pāri iepriekš redzētam.

Brigadere jau nu ir „marka” ar ko jāreķinās, bet „Sievu spēkošanās” gan varēja būt mazāk sentimentāla un viena otra pikanterija arī varēja nebūt.

Ja sentimentālitatei uz laukiem ir vieta, tad pikanterijas šeit vēl neiederas.

Lejtas ar Klinti, laikam tāpēc, ka viņus par daudz moka, sāk atkārtoties ļoti žigāniska bij Špilberģe, vai Brigadere viņu tādu domājusi? Pārliecināja un isti laucinieciski bij vienīgi Osis un Lagzdīņš. Rūd. Prūsīs.

Pirmdien, 14. X. š. g. Nacionālā teātri notiek Teodora Valdšmita atvaidināšānā izrādē, kas sakrīt reizē ar viņa 35 g. skatuves jubileju. Organizācijas un personas, kas vēlētos jemt daļību viņa sumināšana, lūdz pietelkties N. teātri ar rakstu vai pa tālruni 20938 pie Amtmaņu Briediša vai Kvepa līdz 13. X.

Godalgoti studentu darbi.

Arhitektūras fakultāte.

Tematam: „Kādas arhitektoniski nozīmīgas būves, vai būves daļas pētījums ar izmērojamību” stud. R. Legzdīņam piešķirta II. godalga.

Par diplomdarbiem: „Studentu nama projekts Rīgā” stud. A. Lazdīņam un „Tiesas pils Rīgā” stud. J. Saarakam izteikta uzslava.

Tematam: „Valmieras apriņķa Kokmuižas pag. Guķu mājas zemes karte” stud. V. Zeibotam izteikta atzinība.

Filoloģijas un filosofijas fakultāte.

Tematam: „Dzelzs laikmeta latviešu ornaments” stud. A. Karnupam un stud. R. Šnorem piešķirta pirmā godalga.

Inženierzinātņu fakultāte.

Par diplomdarbiem: „Projekts dzelzsbetona tiltam pār Gauju pie Siguldas” stud. K. Gaiļam, „Dzelzs tilts pār Daugavu Rīgā” stud. G. Michelsonam un „Mīnchenes foto plāna sastādīšana” stud. P. Berkoldam — piešķirtas pirmās godalgas.

Chemijas fakultāte.

Tematam: „Standartu noteikšana opija preparātiem un šo preparātu izmeklēšanas metodu novērtēšana, sevišķi ievērojot eksaktas, prakse vieglāki pielietojamas metodes” stud. Z. Šneideri — piešķirta Latvijas aptieku biedrības ziedotā pirmā godalga.

Tematam: „Bioķemiski procesi ķemeru dūņās” stud. O. Auziņai piešķirta pirmā godalga.

Lauksaimniecības fakultāte.

Tematam: „Dažādu mēslošanas līdzekļu iespāids uz plavas ražas lielumu, botānisko un ķemisko sastāvu” stud. J. Brūnam — piešķirta pirmā godalga.

Tematam: „Mikroorganismi Latvijas sīeros” stud. L. Rubenim — darbs atzīts par otrās godalgas cienīgu.

Matemātikas un dabas zinātņu fakultāte.

Tematam: „Hekubas tipa Svarešilda periodiskie atrisinājumi” stud. E. Leimaņam — piešķirta pirmā godalga.

Tematam: „Sniegt kādas augu grupas (sugas, ģintis un t. t.) sistematisku ģeogrāfisku apstudējumu Latvijas robežās” stud. A. Apīņam — piešķirta pirmā godalga; stud. K. Starca — piešķirta otrā godalga.

Tematam: „Jūtīgo ķermeniņu sakārtojuma likumbā embrionālā un pieaugušā putna ādā” stud. A. Kroģis — piešķirta pirmā godalga un stud. J. Kaļiņam — izteikta atzinība.

Mechanikas fakultāte.

Tematam: „Doles papīra fabrikas projekts” stud. K. Gertneram piešķirta pirmā godalga.

Tematam: „Preču pasažieru tvaikona projekts” stud. E. Freimanim piešķirta pirmā godalga.

Tiesību zinātņu fakultāte.

Tematam: „Konosamentu atbrīvojošās klaušulas” stud. J. Grunbergam piešķirta otrā godalga.

Tematam: „Starptautiskā juridiskā palīdzība krimināllietās” stud. A. Rušam piešķirta otrā godalga un stud. R. Krieviņa darbs atzīts par uzslavas cienīgu.

Temats: „Autora tiesības” stud. O. Jurkovskis darbs — atzīts par uzslavas cienīgu.

Tautsaimniecības nodaļa.

Tematam: „Spirta un degvina monopols” stud. J. Baķa darbam — piešķirta pirmā godalga.

Temats: „Vai iespējama saimnieciski apvienota Eiropa?” stud. A. Ratenieka darbs atzīts par pirmās godalgas cienīgu.

Teoloģijas fakultāte.

Tematam: „Godhards Fridrihs Stenders kā teologs” stud. F. Tremam — piešķirta pirmā godalga.

Tematam: „Sodišana un sodi, — ētikas gaismā” stud. P. Lejiņam — piešķirta pirmā godalga un stud. M. Zivertam — dota atzinības atsauksme.

Preses apskats.

„Latvī” 2348 nr. korporāciju ideologs G. Celmiņš raksta:

— Beidzot, un tā būs vissvarīgākā atziņa, mūsu prāts norādīs uz to, kam un kādā veidā jāuzjemas turpināt desmit gadus atpakaļ pārtrauktās nacionālās ideoloģijas kopšana un veidošana. Tautas labums panākams vienīgi pret tautas grību.

Izrādās, ka mūsu valsts demokra-

tiskās iekārtas desmit gadi dažām ap-rindām ir bijis tikai ļauns sapnis, vienas nakts negausu skurbums, no kuŗa atmošanās varot notikt tikai kādā Mu-solinijā.

„Jaunajā Zemgaliē” 224 nr. Jelgavas klasiskās ģimnazijas di-rektors J. Lapiņš raksta:

— Es daudzus simtus jaunekļus esmu no-devis korporācijām un redzējis, kādi viņi ir līdz un pēc korporācijas. Un es zinu un lie-cinu atklātības oriēksā, ka tagadnes korporācijas ir tik nāvējoša, kas iznīcina ļoti bieži pat labas galvas, ka korporācijas ir pamatīgi jāreformē, lai pārāk daudz cilvēku neaizlietu bojā. Es neredzu mūsu tautai nākotnes no tāda gara.

Žēl, ka J. Lapiņš pie laika neapska-tījās, kur viņš ir līdz šim virzījies tos daudzus simtus jaunekļu, kas viņam bija uzticēti. Skolas vadītājam nākt pie tādas pārliecības ir visai sāpīga atziņa. Bet labāk vēl, kā — nekad!

„Latvī” 3 oktobra nrā. t. p. J. Lapiņš raksta:

— No liela svāra ir, kādas tradīcijas izstrā-dājas studentos universitātes pirmajos gados. Nodibinātās tradīcijas ir tik stipras, ka vēlāk lauzt tās ir pavisam grūti iespējams. Izstrā-dātās tradīcijas nosaka laikmets pēc kara, kas neapšaubami ir izdzīves, paviršības bagāts, bet tuvs praktiskai, reālai dzīvei. Kara jaunatne, atradusi no darba, bija izslēpusi pēc izdzīves ir gleži saprotams, ka viņai bija grūti discipli-nēties. Revolūcijā viņa bija zaudējusi ticību meklējumiem.

Vai kāds brīnums, ka ir nākusi pašapmier-nāta jaunatne. Diemžēl, ir jākonstatē, ka stu-dentu tradīcijas varēja labākas būt, kā cilvēks, kas nodevis augstskolai daudzus simtus jau-nekļu tālākai vadišanai, varu konstatēt zinā-mas skumjas, ka apdāvināti jaunekļi nereti nododas paviršām ierašām, maz studē, maz liek eksāmenus, vai arī izstājas no augstskolas to nebeiguši. Desmit gadu laikā universitāte ir devusi, samērā ar studentu skaitu, mazu

skaitu beigušo. Es saprotu, ka vainīgi tur ir daudzi iemesli, bet desmit gadu piedzīvojumi turpmāk nedrīkst atkārtoties. Docentu saimē ir savu autoritatīvu vārdu ir jālauz sliktās tra-dīcijas.

Cerēt uz spiedienu no augšas ir lieki. Katra jauna kustība var izaugt tikai no apakšas. Un viņa ir jau izaugusi!

Paskaidrojumus par izrunu, no-

zīmi, vietu izlūdzos šādiem vārdiem: šķesterains, šķests, šķeta jeb šķets, šķetas, šķeteri, šķeternieks, šķeteršķe-terēm iet, šķetna, šķēdarnis, šķedēt jeb šķēdēt, šķēls jeb šķēla, šķēlu josta, šķēlot („ledus šķēlo”), šķepaina tornis, šķērains kājas, šķēraras, šķērdaunica, šķērdeju lapas, šķērdnieks, šķērēt („stra-zdi šķērēja pa gaisu”), šķērēt, šķērēt, šķērmiģis, lemešus šķērpēt, šķēru vārti, šķērvārtis, šķērseziedris, (kā viensk. akuz.?), šķērsriku šķērs („nebūtu cara šķērsu un sargu” Rainis), šķērsts, šķēr-zutne, šķērtne, šķēst, šķēvele, tubjīs, tudēkla, tuvēt, tūkskēt, tūrbala, tūča, tūbis, tukas dzert, tūpa, tūža, tūksnesis, tukсна, tūdit, tukta, tulināt, tūlmis, turbe, turni, tuļķēt, tulpains, tulpis, tulpīties, tūlcītis, tūlcis, tumaka, tumas, tuncit, turbis, turta, tūspji, tušķis, tūtināt, tuzna, toju, turnis, tolmāt, toņa, tonāties, tos(k)a, tore, topši, tvirst, tvikolis, tversmes, tversmas, tviebaki, tvāre, tvanks.

J. Endzelīns.

Rīga, Ģertrādes ielā 3.

Atbildīgais redaktors: Jānis Ārens.

Redaktors: „Studenta” kolleģija.

Izdevējs:

L. Ū. studentu vienotību „VIENKOPA”

Visiem studējošiem
 darām zināmu, ka esam iekš- un ārzemju audumus, tadēj ieteicam griezties saņemusi liela vairumā laikus pie drēbniekiem
K. Miezis un K. Strēms Rīgas un Maskav. amata meistari.
 Darbs pirmkl., cenās katr. pietetam.
 Rīgā, Karlines ielā № 7. Tālr. 9-1-1-0-0.

Rasetnes, origīn. RICHTER un c. fabrik.
Logaritm. linejāli sist. „RIETZ” u. „ELEKTRO”
Zīmēj. papīrs „SCHÖLLERSHAMMER”
 un visi citi zīmēšanas piederumi
 AUGSTŠKOLAS AUDZĒKŅIEM — RABATS.
Holländer un Friedländer
 DIB. 1903. G. Vaļņu ielā 31. DIB. 1903. G.

Universitātes literatūra
 Katalogi par brīvu
Jonek un Polievsky
 Tirgoņu ielā № 3. Tālr. 2-3-1-8-8
 Visi sacerējumi, arī antikvariski par lētām cenām.
 Pieņem parakstīšanos uz visiem laikrakstiem.

M. Grebzsdes DEJAS KURSI
 Lielā Grēcinieku ielā 24. Tālr. 2-1-2-8-6
 Atrģezos no ārzemēm un uzsāku savas dejas mācības.
 Spec. Tango un angļu valša kurss sāks: svētdien, 13. okt., p. 1/26 v.
 Kurss visās dejās sāks: otrd., 15. okt., p. 9 vak.
 Atsevišķas stundas un grupas ikdienas katrā laikā.

Doma Muzejs
 atvērts svētdienās no pulkst. 11—2.
 LASAIT UN IZPLATAIT „STUDENTU”

ĶĪMISKĀ FABRĪKA JĀ-MEDNIS u. BDRIS
 RĪGA, TEL. 32725.

IECIENĪTIE PRODUKTI:
„VICI” APĀVU KRĒMS.
„VICI-EXTRA” APĀVU KRĒMS.
„VICI” GRĪDU VASKS.
„KADU” ŪDENS ZĀBAKU SMĒRE.